

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

NENNA NURMINEN

Protestointiajan pidennyksen vaikutus pk-yritysten maksuvaikeuksiin

LIIKETALouden TUTKINTO-OHJELMA
2022

Tekijä Nurminen Nenna	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä toukokuu 2022
	Sivumäärä 54	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Protestointiajan pidennyksen vaikutus pk-yritysten maksuvaikeuksiin		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden tutkinto-ohjelma		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön taustalla on 1.10.2021 voimaan astunut luottotietolain muutos pidemmästä protestointiajasta, joka pidensi aikaisimman mahdollisen protestointiajankohdan 10 päivästä 21 päivään trattamaksuvaatimuksen lähettämispäivämäärästä lähtien.</p> <p>Työn teoriaosuudessa käsiteltiin perintää ja yrityserintää yleisellä tasolla, trattaperintää ja tratan protestointia.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä tutkittiin pk-yrityksien kokemuksia ja mielipiteitä pidemmän protestointiajan vaikutuksesta maksuvaikeuksiin. Näiden lisäksi tutkittiin pk-yritysten yleistä taloudellista tilaa, maksuvaikeuksien syvyyttä sekä keinoja niiden hoitamiseen. Opinnäytetyön osaksi laadin oppaan pk-yrityksille maksuvaikeuksien ehkäisystä ja hoidosta. Työn tavoitteena on tutkia lakimuutoksen toimivuus pk-yrityksien arjessa sekä tuottaa pk-yrityksille koottu opas maksuvaikeuksien hoidosta syvempien maksuvaikeuksien välttämiseksi.</p> <p>Opinnäytetyö on tyyliltään selittävä tutkimus, sillä työssä tutkittiin yritysten yleisiä kokemuksia ja mielipiteitä tutkittavasta aiheesta. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää, eli kyselyä. Kyselyn kohderyhmänä oli pk-yritykset, jotka ovat kärsineet maksuvaikeuksia koronaviruspandemian aikana. Kyselyä jaettiin kohderyhmille sosiaalisen median kautta.</p> <p>Kyselyn tulokset osoittivat pidemmän protestointiajan toimineen hallituksen arvioinnin mukaisesti ja pk-yrityksien kokemukset lakimuutoksesta olivat enimmäkseen positiiviset. Lakimuutoksella oli myös negatiivisia vaikutuksia, mutta positiiviset vaikutukset olivat näitä suurempia. Kyselyn tulosten perusteella laadittu opas antaa tärkeää tietoa pk-yrityksille maksuvaikeuksien hoidosta ja ehkäisystä, jotta maksuvaikeudet voitaisiin välttää jo ennen trattamaksuvaatimuksen saapumista.</p>		
Avainsanat Perintä, tratta, protestointimerkintä, maksuhäiriöt, velkaantuminen, maksuvaikeudet, pk-yritys, COVID-19		

Author Nurminen Nenna	Type of Publication Bachelor's thesis	Date May 2022
	Number of pages 54	Language of publication: Finnish
Title of publication Protest period extension - How the amendment of the law affects to financial difficulties of SME companies		
Degree programme Business administration		
<p>Abstract</p> <p>On the background of the thesis is a amendment of credit information law, which lengthened the earliest possible day of protest from 10 days to 21 days as of the date of submission of the tratta payment demand.</p> <p>There is debt collection, corporate colletion, tratta collection and the protest of a tratta handled in the theory part of the thesis.</p> <p>In this thesis there were examined experiences and opinions of SME companies about lengthening the protest period and its effects to financial difficulties of SME companies. Besides these there were studied general economic state of SME companies, depth of financial difficulties and ways to survive from them. As a part of the thesis I created a guide to SME companies about how to prevent and remedy financial difficulties. The goal of this thesis is to examine how the amendment of the credit information law affects to SME companies in their everyday activities and to produce a guide to SME companies about preventing payment difficulties to avoid deeper payment difficulties.</p> <p>The style of this thesis is explanatory study, because in this thesis there were studied general experiences and opinions of companies about the subject of thesis. There were used quantitative research method in this thesis, more precisely a query. Target group of the query was SME companies, which had suffered financial difficulties during COVID-19 pandemic. Query was distributed via social media.</p> <p>Results of the query showed that longer protest period worked as the way of government evaluation said and the target groups experiences of the longer protest period were mostly positive. There were also negative effects, but positive effects were bigger than negative effects. The guide was made based on results of the query, and it gives important information to SME companies about preventing and remedying financial difficulties, that they would avoid their payment difficulties even before they would receive a tratta payment demand</p>		
Keywords Collection of charges, draft, protest marking, payment defaults, financial difficulties, SME company, COVID-19		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA JA MENETELMÄT	6
2.1 Opinnäytetyöongelma	6
2.2 Tutkimusmenetelmä	7
2.3 Aineistonkeruumenetelmät ja aineiston analysointi.....	8
3 YRITYSSAATAVIEN VAPAAEHTOINEN PERINTÄ	8
3.1 Vapaaehtoinen perintä yleisellä tasolla	8
3.2 Konkussiuhkainen maksukehoitus	11
3.3 Tratan käyttö yrityssaatavien perinnässä	11
3.4 Tratan protestointi	13
3.5 Protestointiajan pidennys ja tila ennen lakimuutosta	14
4 KYSELYN TOTEUTUS JA TULOKSET	16
4.1 Yritysten taustatiedot	17
4.2 Maksuvaikeuksien syvyys ja kokemukset protestointiajan pidennyksestä	19
4.3 Taloudellisen tilanteen muutokset sekä maksuvaikeuksien ehkäisy.....	22
4.4 Tuloksien yhteenveto	25
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	32
6 POHDINTAA	34
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Koronaviruspandemian myötä jo valmiiksi maksuvaikeuksissa olevien yritysten taloudellinen tilanne on hankaloitunut entuudestaan. Näiden lisäksi pandemia ja sen aikaiset rajoitukset ovat suistaneet myös taloudellisesti vakaita yrityksiä raiteiltaan. Perintäalalle on luotu lakimuutoksia, joilla on haluttu antaa yrityksille paljon kaivattua taloudellista apua, jotta heillä olisi paremmat mahdollisuudet selvitä koronaviruspandemian tuomista maksuvaikeuksista. Yksi näistä lakimuutoksista oli protestointiajan pidentäminen, josta säädetään luottotietolain (527/2007) 24 §:n 1 momentin 7. kohdassa. Lakimuutoksen myötä trattamaksuvaatimuksen aikaisin mahdollinen protestointiajankohta pitenee 10 päivästä 21 päivään tratan lähetyspäivämäärästä laskien.

Hallituksen esityksen (HE 59/2021) mukaan pidempi protestointiaika antaa yrityksille enemmän aikaa järjestellä taloudellisia asioitaan tratan lähettämisen jälkeen, jotta he välttäisivät maksuhäiriömerkinnän ja syvemmät maksuvaikeudet. Lakimuutoksen lähtökohta on ongelmallinen, sillä taloudellisten asioiden järjestely tulisi aloittaa jo hyvissä ajoin ennen maksuvaatimuksen saapumista, mikäli on ilmeistä, että laskua ei pystytä suorittamaan. Muutoksilla, joilla halutaan auttaa yrityksiä maksuvaikeuksia, tulisi ennen kaikkea ennaltaehkäistä perintää ja maksuvaikeuksia, eikä kannustaa järjestelemään taloudellisia asioitaan vasta maksuvaatimuksen saavuttua. Mikäli maksuvaikeuksiin ei puutu välittömästi niiden ilmaannuttua, on suuri riski siihen, että maksuvaikeudet voivat pahentua entisestään.

Tässä opinnäytetyössä selvitän, miten pk-yritykset ovat kokeneet protestointiajan pidentymisen vaikuttaneen maksuvaikeuksiin. Protestointiajan pidentymisen lähtökohta taloudellisten asioiden järjestelystä antoi minulle idean kehittää pk-yrityksille keskitetyn oppaan maksuvaikeuksien hoidosta ja ehkäisystä, jotta he pystyisivät torjumaan maksuvaikeuksia tehokkaasti jo ennen vaikeita maksuvaikeuksia.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA JA MENETELMÄT

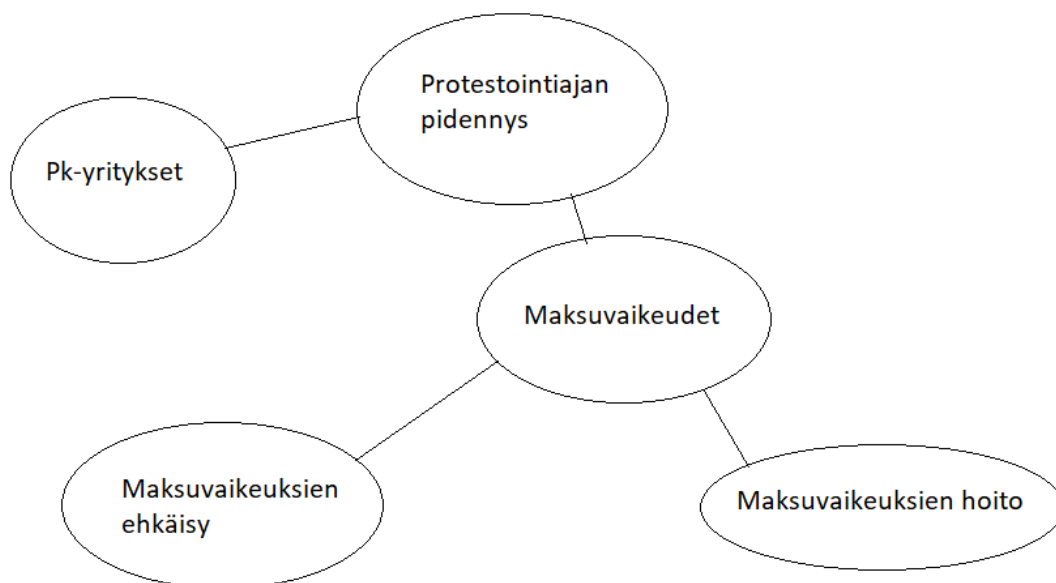
2.1 Opinnäytetyöongelma

Lokakuussa 2021 voimaan astui luottotietolain lakimuutos, joka pidensi protestointimerkinnän aikaisinta rekisteröintipäivää 10 päivästä 21 päivään (Luottotietolaki 24 § 1 mom. 7. kohta). Lakimuutoksen tarkoituksena on ollut helpottaa yritysten maksuvaikeuksia koronapandemian aikana. Pidemmän protestointiajan myötä yrityksille jää enemmän aikaa järjestellä taloudellisia asioitaan maksukehotuksen saavuttua ja hallituksen tavoitteen mukaisesti tämän pitäisi helpottaa taloudellisten asioiden järjestelyä tratan saapumisen jälkeen (HE 59/2021).

Tavoitteenani on selvittää, miten pidempi protestointiaika on vaikuttanut pk-yritysten maksuvaikeuksiin. Opinnäytetyön lopputuloksena syntyy pk-yrityksille kohdennettu opas maksuvaikeuksien hoitoon ja ehkäisyyn. Idea oppaaseen syntyi hallituksen esityksestä HE 59/2021, eli protestointiajan väliaikaisen pidennyksen tavoitteista. Tärkein tavoite lakimuutokselle oli, että yrityksille jää pidempi aika järjestellä taloudellisia asioitaan trattamaksuvaatimuksen saavuttua. Mielestäni yrityksiä tulisi auttaa järjestelemään taloudellisia asioitaan jo hyvissä ajoin ennen perintää, mieluiten jo ennen, kun maksuvaikeuksia on ilmennytkään. Oppaan avulla yritykset voivat ennakoida maksuvaikeuksia ja järjestellä taloudellisia asioitaan jo ennen trattakehotuksen saapumista, jotta mahdolliset vakavammat maksuvaikeudet vältettäisiin, sillä useimmiten velkojen ollessa jo perinnässä on maksuvaikeuksien tehokas torjuminen hankalampaa.

Opinnäytetyössä pyrin antamaan lukijalle perustason käsityksen yritys- ja trattaperinnästä. Opinnäytetyössä en perehdy tarkemmin oikeudelliseen perintään, sillä opinnäytetyön tavoitteena on selvittää maksuvaikeuksien selvittämistä ennen oikeudellista perintää. Teoriaosuudessa käyn lyhyesti alkuun läpi perintää yleisellä tasolla, jonka jälkeen siirryn yritysperinnän esittelyyn. Opinnäytetyöni teoriaosuuden tärkeimmät osiot liittyvät trattaperintään sekä protestointimerkintään. Nämä aihealueet käyn laajasti läpi, sillä opinnäytetyön tutkimustulosten sekä johtopäätösten ymmärtäminen vaatii näiden osa-alueiden riittävää ymmärrystä.

Teoriaosuudessa käytän oikeuskirjallisuutta, hallituksen esityksiä, lakeja ja verkkolähteitä. Lähteiden käyttö on monipuolista, mutta perustuu pääasiassa oikeuslähteisiin. Keskeisimmät lähteet opinnäytetyössä ovat luottotietolaki, perintälaki ja HE 59/2021.

Kuvio 1. Teoreettinen viitekehys

2.2 Tutkimusmenetelmä

Määrällinen tutkimusmenetelmä pyrkii yleistämään ja perustuu olemassa olevalle teorialle. Määrällisiä menetelmiä käyttäessään tutkijalla tulee olla jo vahva ymmärrys ilmiöstä, jota tutkitaan (Kananen, 2015, s. 73). Määrällistä menetelmää voidaan käyttää silloin, kun halutaan ymmärtää millaisia käsityksiä ja kokemuksia ihmisillä on ja miten nämä jakautuvat kohderyhmän keskuudessa. Menetelmän tavoite on asioiden, ominaisuuksien, kokemusten tai ilmiöiden selittäminen, kuvaaminen ja kartoittaminen (Vilkkä, 2021, s. 14).

Opinnäytetyö on tyyliltään selittävä tutkimus, sillä aion esittää eri asioiden välisiä syyseuraussuhteita, sekä selvittää, miten yritysten kokemukset ja mielipiteet eroavat tai liittyvät toisiinsa tutkittavassa ilmiössä. Selittävälle tutkimukselle tyypillistä on asettaa hypoteesi, eli väite tai kysymys, jota tutkimuksessa testataan empiirisellä aineistolla.

Tässä opinnäytetyössä testaan seuraavaa hypoteesia; onko pidempi protestointiaika helpottanut yritysten kokemia maksuvaikeuksia? (Vilkka, 2021, s. 15).

2.3 Aineistonkeruumenetelmät ja aineiston analysointi

Opinnäytetyön alkuun toteutin yrityksille toimitettavan kyselyn, joka julkaistiin Facebookissa Naistenhuone -ryhmässä, sekä Tampereen, Vaasan ja Turun seudun puskaradioissa. Vastauksien lisäämiseksi julkaisin kyselyn Facebookin lisäksi Kauppalehden ja Suomi24:n keskustelufoorumien yrittäjäpalstoilla. Kyselyyn pystyi vastaamaan ajalla 7.3.2022-21.3.2022 ja kysely oli kohdistettu Pk-yrityksille, joilla on ollut taloudellisia vaikeuksia koronaviruspandemian aikana. Kysely on määrällinen tutkimusmenetelmä ja se soveltuu tutkimukseen, jossa halutaan tutkia suurta määrää hyvin hajallaan olevia mielipiteitä ja ominaisuuksia (Vilkka, 2021, s. 46).

Kyselystä saatuja vastauksia analysoin Statgraphics -tilastointiohjelman web-version avulla. Saadut tunnusluvut vien Excel-ohjelmaan. Valtaosan kyselytuloksista esitän suorana jakaumana. Suora jakauma tiivistää kyselyllä kerätyn tiedon ja sen avulla esitetään eri vaihtoehtoihin saadut vastaukset. Jokaiselle vastaukselle lasketaan suhteellinen osuus vastauksista prosentteina ja kappalemäärinä esitettynä. Suoran jakauman tulokset esitän piirakka- sekä pylväskuvioina. (Kananen, 2015, s. 288.) Kysymysten analysointiin käytän myös ristiintaulukointia, sillä opinnäytetyössä tutkin kahden muuttujan välistä suhdetta. Ristiintaulukoinnin avulla saadut tulokset esitän taulukossa suhteellisina prosentteina (Vilkka, 2021, s. 104).

3 YRITYSSAATAVIEN VAPAAEHTOINEN PERINTÄ

3.1 Vapaaehtoinen perintä yleisellä tasolla

Perinnässä yritetään saada velallinen maksamaan velkojan erääntynyt saatava vapaaehtoisin keinoin ennen oikeudellista perintää. Vapaaehtoista perintää säätelee laki saatavien perinnästä (513/1999), jota kutsutaan myös perintälaiksi. Perinnäksi lukeutuu

kaikki erilaiset toimenpiteet, joita velkoja tekee eräpäivän jälkeen ennen oikeudellista perintää. Oikeudellisen perinnän keinoja ovat muun muassa tuomioistuimen antama velkomustuomio ja ulosoton täytäntöönpano. (Willman, 2019, s. 14.) Vapaaehtoisen perinnän keinoja ovat muun muassa maksuvaatimus sekä puhelinsoitot. Perintä käynnistyy aina perintälain 5 §:n mukaisen maksuvaatimuksen lähettämällä. Maksuvaatimuksen tulee olla kirjallinen, sekä muodoltaan asiallinen. Maksuvaatimuksen tulee sisältää saatavan peruste yksilöidysti. (Niemi, 2014, s. 149.)

Perintää suorittavat tahot, jotka löytyvät aluehallintoviraston perintätoiminnan harjoittajien rekisteristä. Aikaisemmin ammattimainen perintä oli luvanvaraista. Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta (517/1999) sisältää säännökset luvasta ja perintätoimistojen valvonnasta. Vuonna 2018 luvanvaraisuudesta siirryttiin rekisteröintiin ja nykyään perintätoiminnan harjoittajien tulee rekisteröityä Etelä-Suomen aluehallintoviraston perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin. (Koulu & Lindfors, 2021, s. 44; Laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä (411/2018) 3 §; 5 §.) Tavallisimmin perintää harjoittavat perintätoimistot, pankit, asianajo- ja tilitoimistot. Yleisin taho on perintätoimisto, joten perintää harjoittavista toimijoista käytetään yleisnimitystä perintätoimisto (Willman, 2019, s. 13).

Vaikka vapaaehtoista perintää harjoitetaan niin kuluttajasaataville kuin yrityssaataville, tästä huolimatta kuluttajasaatavat saavat perintälain mukaisesti laajemman suojan perintää vastaan. Perintälain monet säädökset koskevat vain kuluttajasaatavia, ja yrityssaatavien perintää koskien ei ole yhtä tiukkoja säädöksiä (Koulu & Lindfors, 2014, s. 47). Suuri ero löytyy muun muassa yrityssaatavien perintäkulujen määrästä, joille ei ole samanlaista euromääräistä rajaa, kuin kuluttajasaataville. Aikaisemmin yrityssaatavien perintäkuluja ei säädelty lailla mitenkään, vaan perintäkulujen tuli olla työn määrään sekä saatavan suuruuteen nähden kohtuulliset. Tulkinnat kohtuullisista perintäkuluista aiheuttavat paljon erimielisyyksiä perintätoimistojen sekä aluehallintoviraston välille. Aluehallintoviraston antamassa valvontapäätöksessä ESAVI/16764/2018 perintätoimisto oli vaatinut velalliselta ensimmäisestä maksuvaatimuksesta kuluja 69 euroa saatavan pääoman ollessa 36,44 euroa, sekä toisesta maksuvaatimuksesta 54 saatavan pääoman ollessa 27,13 euroa. Perintätoimisto katsoi kulut kohtuulliseksi perustellen niiden määrän tavanomaisilla yritystoimeksiannon perintätoimenpiteillä. Saatavan pääomaa suuremmat perintäkulut voidaan hyväksyä

muun muassa sillä perusteella, että saatavan perimiseksi on käytetty tavanomaisesta poikkeavia keinoja tai se on tuottanut ylimääräisiä kuluja. Kyseessä olevassa toimeksiannossa ei ollut suoritettu tavanomaisesta poikkeavia toimenpiteitä tai kuluja, joten aluehallintovirasto totesi kulujen määrän kohtuuttomaksi verrattuna saatavien pieniin pääomiin. Täten perintätoimisto oli menetellyt asiassa hyvän perintätavan ja lain vastaisesti hyväksytyjen perintäkulujen osalta. Aluehallintovirasto valvoo, että perintää suorittavat tahot noudattavat lakia sekä hyvää perintätapaa (Laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä 14 §).

Perintälain 4§:n mukainen hyvä perintätapa varmistaa, ettei perintää suoriteta koskaan velalliselle sopimattomalla tavalla ja perintää suoritetaan vastuullisesti. Perinnässä ei saa antaa harhaanjohtavaa tai virheellistä tietoa, aiheuttaa velalliselle kohtuuttomia kuluja tai tarpeetonta haittaa, vaarantaa velallisen yksityisyydensuojaa tai periä vanhentunutta velkaa (Laki saatavien perinnästä 4 §). Yrityssaatavien kohtuullinen ja asiallinen perintä pystytään varmistamaan hyvän perintätavan avulla. Hyvään perintätapaan liittyvä perimiskäytäntö on perintäalalla hyvinkin vakiintunutta ja selkeää, mutta tästä huolimatta aluehallintovirasto joutuu ratkomaan kanteluita perintätoimistojen toiminnasta. Usein aluehallintoviraston suorittamaa valvontaa on kuvailtu riittämättömäksi, sillä valvonta perustuu enimmäkseen velallisten tekemiin ilmoituksiin ja aluehallintovirasto usein tyytyy antamaan vain huomautuksia ja varoituksia vakavistakin rikkomuksista. Aluehallintoviraston lisäksi myös Suomen perimisliitto valvoo jäseniään. Vaikka perimisliiton suorittama valvonta on epävirallista, vaikuttaa se perintäalan käytäntöihin ja prosesseihin. (Koulu & Lindfors, 2021, s. 44.)

Vaikka perintälaki ei ole aikaisemmin sisältänyt säädöksiä yrityssaatavien perintäkuiluista, koronapandemian vuoksi katsottiin parhaaksi, että myös yrityssaatavien perintäkuluja rajoitetaan lailla. 1.7.2021 asti voimaan perintälain lakimuutos, jonka avulla helpotettiin yritysten taloudellisia vaikeuksia asettamalla euromääräiset rajat yrityssaatavien perintäkuiluille. Perintälaki sisältää maksuistutuksien ja maksuvaatimusten kuluille seuraavat määrät;

- 1) Maksuistutuksesta enintään 10 euroa;
- 2) Maksuvaatimuksesta enintään 50 euroa, jos saatava on enintään 500 euroa;
- 3) Maksuvaatimuksesta enintään 80 euroa, jos saatava on yli 500 euroa;

- 4) Puolet 2. ja 3. kohdissa mainituista määristä, jos samasta saatavasta lähetetään toinen maksuvaatimus. (Laki saatavien perinnästä 3 b § 2 mom. 1-3.)

Kokonaiskuluvastuu yrityssaatavien perinnässä on 230 euroa, jos saatava on enintään 500 euroa, sekä 480 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa. Kokonaiskuluvastuu katsotaan toimeksiantokohtaisesti, eli koskee yhtä ja samaa saatavaa. (Laki saatavien perinnästä 3 e § 2 mom.)

3.2 Konkussiuhkainen maksukehotus

Yrityisperintää harjoittaessa velkojalla ja perintätoimistolla on käytössään tehokkaita perintäkeinoja, joiden tarkoituksena on saada suoritus saatavalle mahdollisimman nopeasti. Yrityssaatavia voidaan periä ”kauppiaan seiskapäiväisellä”, eli konkurssiuhkaisella maksukehotuksella. Maksukehotuksessa velalliselle asetetaan seitsemän päivän maksuaika sillä uhalla, että velkoja voi aloittaa konkurssimenettelyn, mikäli saatavaa ei ole suoritettu eräpäivään mennessä. Konkurssihakemus on tehtävä kolmen kuukauden sisällä maksukehotuksesta, sekä edellytyksenä on, että velallinen on tai on ollut edellisenä vuonna kirjanpitovelvollinen liiketoiminnastaan. (Willman, 2019, s. 16; Konkurssilaki (120/2004) 2 luku 3 § 3 mom.)

Velkoja voi tehdä konkurssihakemuksen myös ilman konkurssiuhkaista maksukehotusta, mutta ensisijaisesti vapaaehtoisen perinnän tarkoituksena on saada suoritus velalle ilman oikeudellisia toimenpiteitä, joten konkurssiuhkaista maksuvaatimusta käytetään painostamaan velallista, jotta maksu saataisiin mahdollisimman nopeasti ilman oikeudellisia toimenpiteitä. Tosin konkurssiuhkaisen maksuvaatimuksen toistuvaa käyttöä paheksutaan, joten usein velkoja käyttää vakaata harkintaa konkurssiuhkaisen maksuvaatimuksen lähettämisessä. (Koulu & Lindfors, 2021, s. 50.)

3.3 Tratan käyttö yrityssaatavien perinnässä

Konkurssiuhkaisen maksukehotuksen lisäksi toinen erittäin tehokas yritysverinnän keino on trattaperintä. Tratta on julkisuusuhkainen maksukehotus, jonka tehokkuus perustuu julkisen maksuhäiriömerkinnän uhkaan (Willman, 2019, s. 174). Tratassa

maksua vaaditaan sillä uhalla, että tieto avoimesta velasta julkaistaan sekä merkitään luottotietorekisteriin, ellei velallinen suorita saatavaa eräpäivään mennessä (Willman, 2019, s. 173; Laki saatavien perinnästä 7 § 1 mom.).

Trattaperinnässä perittävän saatavan tulee olla selvä ja riidaton. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että asiakas ei ole esittänyt saatavasta reklamaatioita, eikä saatavaan liity minkäänlaisia epäselvyyksiä muun muassa alkuperään tai suuruuteen liittyen. Jos saatavasta on jo ehditty lähettää tratta ja velallinen esittää reklamaation, tulee trattaperintä keskeyttää ja reklamaation selvityksen jälkeen joko jatkaa perintää ilman trattaa, tai siirtää asia oikeudelliseen perintään. (Willman, 2019, s. 175.)

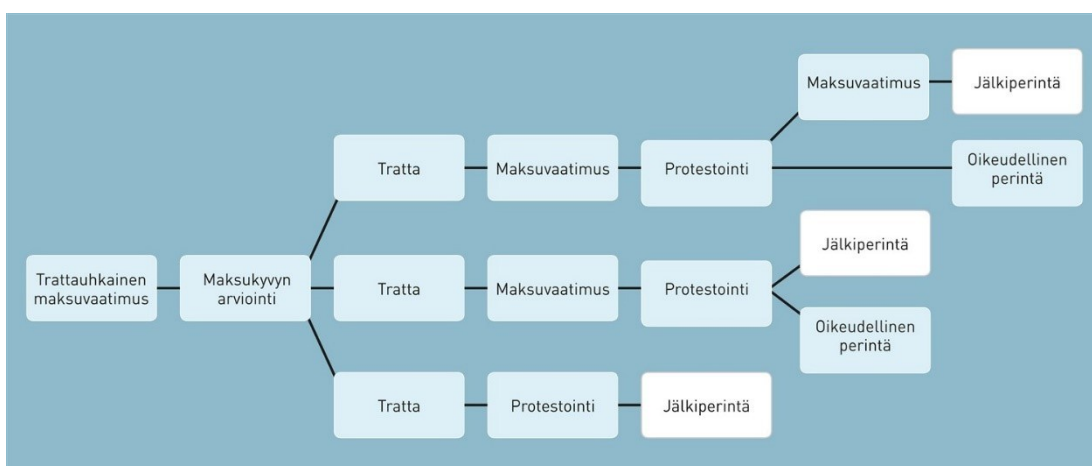
Saatavan tulee olla myös kokonaisuudessaan eräänynyt, jotta trattaprosessi voidaan aloittaa. Alkuperäisen laskun eräänymisen jälkeen saatavasta tulee lähettää maksumuistutus vähintään seitsemän päivän huomautusajalla. Vasta maksumuistutuksen eräänymisen jälkeen saatavasta on mahdollista lähettää tratta. (Laki saatavien perinnästä 7 § 3 mom.)

Tratta lähetetään lähes kaikissa tapauksissa perintätoimiston kautta, mutta joissain suuryrityksissä saattaa olla sisäinen keskitetty perintä laajan asiakaskunnan vuoksi. Käytännössä tratan lähettäminen hoituu siten, että velkoja toimittaa perintätoimistolle trattatoimeksiantoon vaadittavat tiedot, kuten tiedot velasta, velallisesta, koroista ja kuluista. (Lindström, 2014, s. 279-280.)

Kun asiakkaalle on lähetetty tratta, tulee perivän tahon ilmoittaa tästä luottotietorekisteriin. Rekisteriin toimitettava lähetysilmoitus sisältää velallisen nimen, Y-tunnuksen, saatavan suuruuden ja alkuperäisen eräpäivän. Mikäli tratan lähetysilmoitusta ei ole tehty, ei saatavaa voida protestoida, vaikka velallinen ei maksaisikaan. (Lindström, 2014, s. 280.)

Tratan lähettäminen itsessään aiheuttaa velallisy yritykselle maksuhäiriömerkinnän luottotietoihin. Luottotietorekisterille toimitettavasta lähetysilmoituksesta aiheutuu maksuviivemerkintä, joka kertoo yrityksen heikentyneestä maksukyvyistä ja maksukäyttäytymisestä. Maksuviiveen saa ilmoittaa jo 7 päivää alkuperäisen laskun viivästymisen jälkeen. Merkintä kertoo yrityksen luottokelpoisuudesta ja maksukyvyistä,

joten se jo itsessään aiheuttaa haitallisia vaikutuksia yrityksen luottoluokitukseen. Tämä voi aiheuttaa ongelmia muun muassa tavarantoimituksen sekä luottokorttien suhteen, sillä monet luotonantajat reagoivat mahdollisiin luottotappioihin jo tässä vaiheessa. (Willman, 2019, s. 174; Luottotietolaki 25 §.) Maksuviivemerkinnän aiheuttamien seurauksien vuoksi perinnässä useimmiten käytetään maksuviiveuhkaista maksukehotusta ennen trattaa, jotta yritysvelallinen saa ennakkovaroituksen sekä mahdollisuuden maksaa erääntynyt saatava pois jo ennen tratan lähettämistä (Willman, 2019, s. 175). Perinnän tavoitteena on periä velkojan saatava tehokkaasti – mutta myös auttaa velallisia selviytymään veloistaan ja välttämään maksuhäiriömerkintöjä. Jos saatavasta lähetettyä trattaa ei ole maksettu eräpäivään mennessä, se on edelleen riidaton ja siihen ei ole sovittu maksujärjestelyä, voidaan tratta ilmoittaa protestoitavaksi luottotietorekisteriin.

Kuvio 2. Intrum Oy:n yritysosaatavien perintäprosessi (Willman, 2019, s. 181).

3.4 Tratan protestointi

Kun protestoinnin edellytykset täyttyvät, perintäyhtiö lähettää luottotietoyhtiöön tiedon maksamattomasta tratasta. Tätä maksuhäiriömerkintää kutsutaan protestointimerkinnäksi, jonka käytöstä säädetään luottotietolain 24 §:n 1 momentin kohdassa 7. Perintäyhtiön tulee tässä yhteydessä toimittaa myös tieto siitä, protestoidaanko tratta hiljaisesti vai julkisesti. Mikäli käytetään hiljaista protestointia, maksuhäiriömerkintä merkitään ainoastaan luottotietoyhtiön luottotietokantaan. Julkinen protestointi on nimensä mukainen, eli tuolloin tieto protestointimerkinnästä julkaistaan lehdissä, esimerkiksi Kauppalehdessä ja Taloussanomissa. Julkisen protestoinnin uhka tehostaa

perintää, mutta se tuo riskejä myös velkojalle. Jos muut velkojat saavat tietää protestoidusta velasta, voivat he lähteä perimään omia saataviaan pikaisesti maksuvaikeuksien selvittyä. Useamman velkojan periessä saataviaan tratan tai oikeudellisen perinnän kautta, mahdollisuudet saada suoritus omalle saatavalle pienenee. (Lindström, 2014, s. 281; Niemi, 2014, s. 168.)

Tratan protestoinnin yhteydessä luottotietoyhtiö lähettää velalliselle protestointi-ilmoituksen, jossa ilmoitetaan protestoidusta velasta. Ilmoituksessa mainitaan myös mahdollisuudesta estää protestoinnin julkaisu. Mikäli tratta on protestoitu julkisena, voi velallinen vielä estää protestoinnin julkaisun, mikäli hän maksaa koko saatavan pois korkoineen ja kuluineen seitsemän päivän sisällä ilmoituksen lähettämisestä. (Lindström, 2014, s. 281.)

Julkinen protesti aiheuttaa velalliselle odotetusti enemmän haittavaikutuksia, sekä on omiaan vahingoittamaan yrityksen julkisuuskuvaa. Luottotietoyhtiöt tarjoavat yrityksille maksullista palvelua, jonka kautta muun muassa luotonantajat ja tavarantoimittajat saavat tiedon, mikäli heidän yhteistyökumppaniensa taikka asiakkaidensa tietoihin merkitään maksuhäiriömerkintä. Tuolloin yritykset pystyvät minimoimaan luottoriskejään myös jo olemassa olevilla asiakkailla. Protesti automaattisesti huonontaa yrityksen luottoluokitusta, joten protestointimerkinnän jälkeen yrityksen on vaikeampi saada itselleen yhteistyökumppaneita ja uusia luottoja. Luottoluokitus on luottotietoyhtiöiden, kuten Bisnoden ja Asiakastiedon ylläpitämiä järjestelmiä, jotka kertovat asiakkaan maksukyvyistä. (Dun & Bradstreet, n.d.)

3.5 Protestointiajan pidennys ja tila ennen lakimuutosta

Koronapandemia on aiheuttanut yrityksille taloudellisia vaikeuksia ja pitkittyneet rajoitukset vaikeuttavat maksukyvyyn säilyttämistä. Taloudelliset vaikeudet ovat olleet joissain tapauksissa erittäin hankalia, joten luottotietolakiin haluttiin tehdä muutos helpottamaan yritysten taloudellisia vaikeuksia, sillä yritysten taloudellinen tilanne korjaantuu vasta viiveellä rajoitusten purkamisesta (HE 59/2021 1.1). Aikaisemmin saatavan aikaisin mahdollinen protestointiaika on ollut 10 päivää tratan lähettämisestä. Tämä aika pidennettiin 21 päivään 1.10.2021 alkaen (Luottotietolaki 24 § 1 mom. 7).

Protestointiajan pidennyksen muuttamisen tarkoituksena on ollut helpottaa yritysten taloudellista tilannetta, mutta myös sallia tratan käyttö perinnässä 30.9.2021 jälkeen, sillä sen käyttö on ollut rajoitettua koronapandemian vuoksi. Hallituksen esityksen mukaan pidempi protestointiaika antaa yrityksille enemmän aikaa järjestellä taloudellisia asioitaan tratan vastaanottamisen jälkeen. Tratan riittävää protestointiaikaa normaaliolosuhteissa arvioidaan pysyvän lainsäädännön valmistelun yhteydessä, sillä pidemmästä protestointiajasta halutaan pysyvä muutos ottaen huomioon myös postin kulun hitaus. (HE 59/2021 4.1.3.)

Lakimuutoksen valmistelun yhteydessä lakivaliokunta on kuullut asiantuntijoita protestointiajan pidennykseen liittyen. Mielipiteet jakaantuivat lakimuutokseen liittyen, ja lausuntoja kuultiin sekä puolesta että vastaan. Suomen Yrittäjät olivat jopa pidemmän protestointiajan kannalla, sillä he ehdottivat lausunnossaan, että protestointiaikaa pidennettäisiin 21-30 päivään. Suomen Yrittäjät antoivat perusteluksi ehdotukselleen, että pidemmällä protestointiajalla kyetään lieventämään koronapandemian aiheuttamia taloudellisia haittoja, sillä yritykset saavat pidemmän reagointiajan trattakirjeeseen ennen protestointimerkintää. Suomen Yrittäjät mainitsevat myös aikaisemmin olleensa huolissaan trattaperinnän ankaruudesta, sillä Postin jakelun vuoksi yrittäjille voi jäädä olematon aika reagoida trattakirjeeseen. (Yrittäjät, 2021.)

Suomen Perimistoimistojen liitto ry ehdotti lausunnossaan 14 päivän protestointiaikaa, jos protestointiaikaa täytyy ollenkaan lisätä, sekä arvioi hallituksen esityksen mukaista 21 päivän protestointiaikaa liian pitkäksi. Suomen Perimistoimistojen liiton kertoman mukaan liian pitkä protestointiaika lisää osasuoritusten ja muiden epäselvyyksien todennäköisyyttä ja täten vaikeuttaa trattaprosessia. 21 päivän protestointiaika lisäisi todennäköisesti velkojien halua siirtyä suoraan perinnän seuraavaan vaiheeseen, eli oikeudelliseen perintään. Tämä vaikeuttaisi maksukyvyyn arviointia luotonannossa maksuviivamerkintöjen ja protestointimerkintöjen puuttuessa, sekä lisäisi velallisen kuluja. Suomen Perimistoimistojen liitto nostaa esille myös huolen siitä, että suoritusai- kaa venyttämällä pidempää protestointiaikaa hyödyntäisivät maksukykyiset yritykset, joka aiheuttaisi lisääntyvää kassakriisiä pienille velkojille. Perintätoimistot ovat tarjonneet koronapandemian aikana yrityksille matalalla kynnyksellä maksujoustoja, sekä he ottavat vastuullisesti huomioon vallitsevan tilanteen ja sen vaikutukset

velallisiin. Suomen Perimistöimistöjen liitto toteaa, että yli 14 päivän protestointiaika ei oleellisesti vähennä yritysten maksuvaikeuksia, vaan perintätoimistöjen tarjoamat vapaaehtoiset maksujärjestelyt ovat pidempää protestointiaikaa toivottavampi tapa selvittää taloudellisista vaikeuksista. (Oikeusministeriö, 2021, s. 55-57.)

On kiistatta totta, että pidempi protestointiaika on väistämättä tarpeellinen, ottaen huomioon, että tratta tulee lähettää kirjeitse postilla, eikä sen lähettäminen sähköisessä muodossa ole sallittua (Laki saatavien perinnästä 7 § 4 mom.). Postin kulun epävarmuus tuottaa monille yrityksille ongelmia, sillä on useita tapauksia, joissa tratta saapuu perille vasta eräpäivänä tai jopa eräpäivän jälkeen. Väliaikaisen protestointiajan pidentymisen tarpeellisuus on kuitenkin kiistanalaista, sillä sen vaikutuksia ei ole pystytty arvioimaan luotettavasti ennen lain säätämistä ja on epävarmaa, toimiiko lakimuutos odotetulla tavalla.

4 KYSELYN TOTEUTUS JA TULOKSET

Maaliskuussa 2022 toteutin kyselyn yrityksille, jotka ovat kohdanneet maksuvaikeuksia koronaviruspandemian aikana. Kysely oli avoinna ajalla 7.3.2022 – 21.3.2022 ja kysely toteutettiin sähköisenä kyselylomakkeena Microsoft Forms -ohjelman kautta. Kysely oli avoinna kaksi viikkoa, sillä vastauksien määrä vähentyi selkeästi loppua kohden, eikä pyrkimykset vastauksien lisäämiseksi tuottanut enää lisää vastaajia merkittävästi. Kahden viikon ajalta saatu otos oli riittävä ja pidempi vastausaika olisi viivästyttänyt opinnäytetyön aikataulua merkittävästi. Tavoitteena oli tavoittaa pk-yrityksiä, joten koin sosiaalisen median parhaaksi tavaksi tavoittaa kohderyhmän. Kyselyn julkaisin Facebookissa Naistenhuone -ryhmässä, sekä Turun, Vaasan ja Tampereen puskaradioissa. Naistenhuone -ryhmä valikoitui kyselyn jakamiseen, sillä ryhmä sisältää useita kymmeniä tuhansia jäseniä ja tämä on ahkerasti käytetty väylä kyselyjen jakamiseen. Eri kaupunkien puskaradiot valikoin sijainnin perusteella, sillä tavoittelin maakunnallista hajontaa vastaajissa. Facebookin kautta saatujen vastauksien määrä oli aluksi pieni, joten otoksen kasvattamiseksi päädyin myös jakamaan kyselyn

Kauppalehden sekä Suomi24:n yrittäjien keskustelufoorumeilla, sillä nämä foorumit ovat aktiivisesti pienten yritysten yrittäjien käytössä.

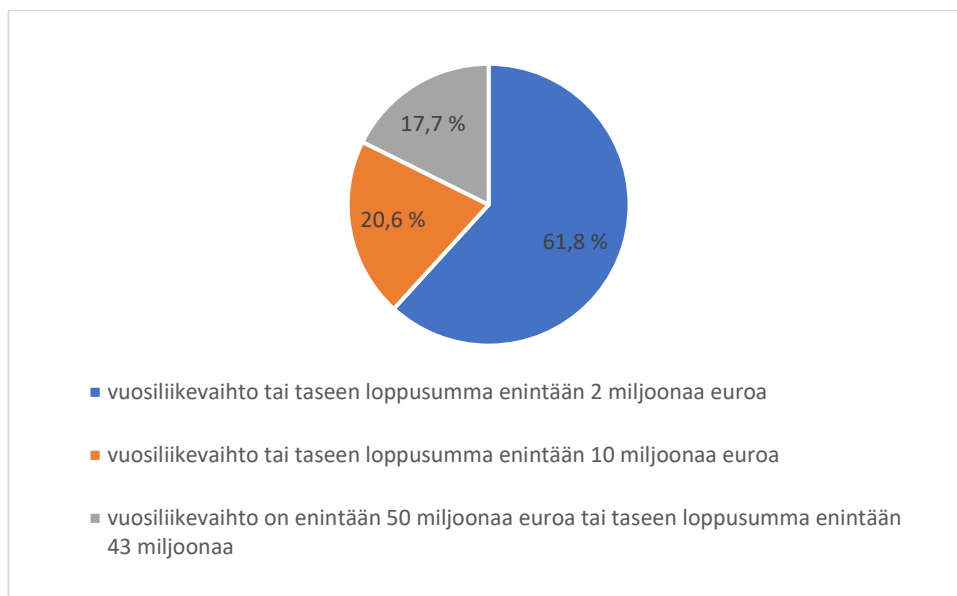
Kyselylomake (liite 1) sisälsi määrällisiä kysymyksiä yhdeksän kappaletta. Kysymykset koskivat yrityksen maksuvaikeuksia, taloudellista tilannetta ja protestointiajan pidentystä. Määrälliset kysymykset olivat kaikki valintakysymyksiä, joissa muutamassa vastaaja sai valita useamman vaihtoehdon. Vaihtoehtoina useammassa kysymyksessä oli myös muu-vaihtoehto, sillä mahdollisia vastauksia oli useampi ja kaikkien sisällyttäminen lomakkeeseen olisi tehnyt kyselystä liian pitkän ja täten riskinä olisi ollut se, että vastaaja jättäisi lomakkeen kesken vastatessaan. Avoimessa kentässä pyrin tutkimaan vastaajien omaa kokemusta vapaasti.

Vastauksia kyselylomakkeeseen tuli 34 kappaletta, joten otos jäi odotettua pienemmäksi. Tarkasteltuani tuloksia huomasin, että vastauksien laatu on kuitenkin riittävä tuloksien ja johtopäätösten esittämiseksi, vaikka kyselyn tulokset eivät sellaisenaan voi edustaa koko Suomen yrityskantaa. Kyselyn tulokset ovat suuntaa antavat, sekä osoittavat, miten kokemukset ja mielipiteet jakautuvat kohderyhmän kesken.

Kyselyn vastauksista tein havaintomatriisin Excelillä, jonka analysoin Statgraphics-tilastointiohjelman web-versiolla. Statgraphics-tilastointiohjelman kautta saadut luvut siirsin Exceliin, jossa loin tuloksista graafeja, kuten piirakoita, pylväskuvioita ja taulukoita. Kyselyä jaoin sosiaalisessa mediassa Facebookin kautta. Suurin osa kyselyn tuloksista on esitetty suorana jakaumana suhteellisina lukumäärinä ja prosentteina, mutta yksi kysymys on tämän lisäksi käsitelty ristiintaulukointia avuksi käyttäen. Tämän kysymyksen kohdalla esitän myös Chi-Square, eli Khiin neliö -testin tulokset. Khiin neliö kertoo, onko tuloksissa tilastollisesti merkittäviä eroja muuttujien välillä. (Statistics How To, 2022).

4.1 Yritysten taustatiedot

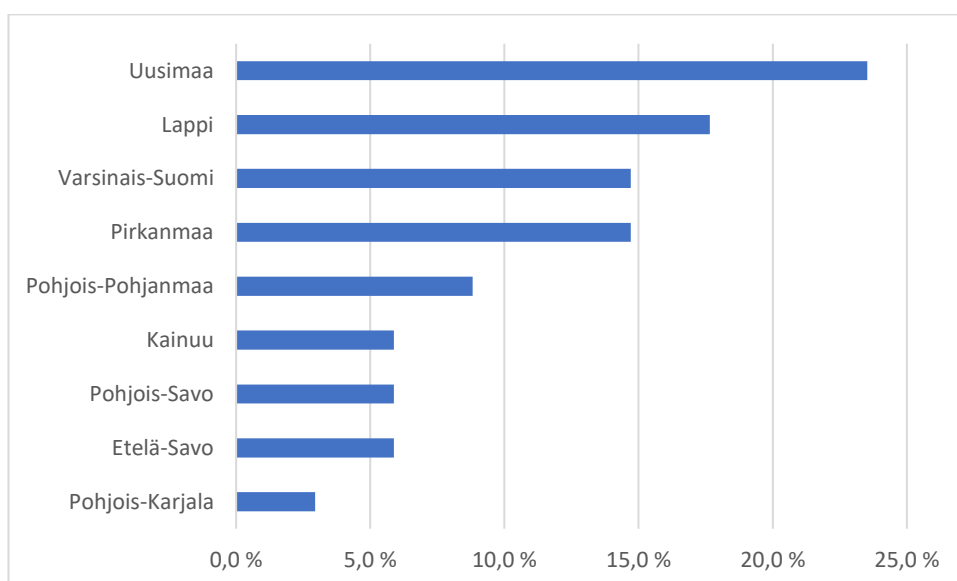
Kysymys 1. Kuinka paljon on yrityksen vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma?

Kuvio 6. Yrityksen liikevaihdon tai taseen loppusumma (n=34).

Ensimmäisessä kysymyksessä selvitettiin yrityksen kokoa. Kyselyn kohderyhmää olivat pk-yritykset, eli pienet ja keskisuuret yritykset. Näiden välillä tein tarkempaa jakoa vastausvaihtoehdoilla, jotka luokittelivat yrityksen taloudellista kokoa. (Tilastokeskus, n.d.). Vastaajista 61,8 % yritystä kertoi vuosiliikevaihdon tai taseen loppusummansa olevan enintään 2 miljoonaa euroa. Puolestaan vain 17,7 % vastaajista kertoi vuosiliikevaihtonsa olevan enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumman olevan enintään 43 miljoonaa euroa. Tuloksien perusteella valtaosa vastaajista luokitteli itsensä pieneksi yritykseksi, kun taas vähemmistö vastaajista oli keskisuuria yrityksiä.

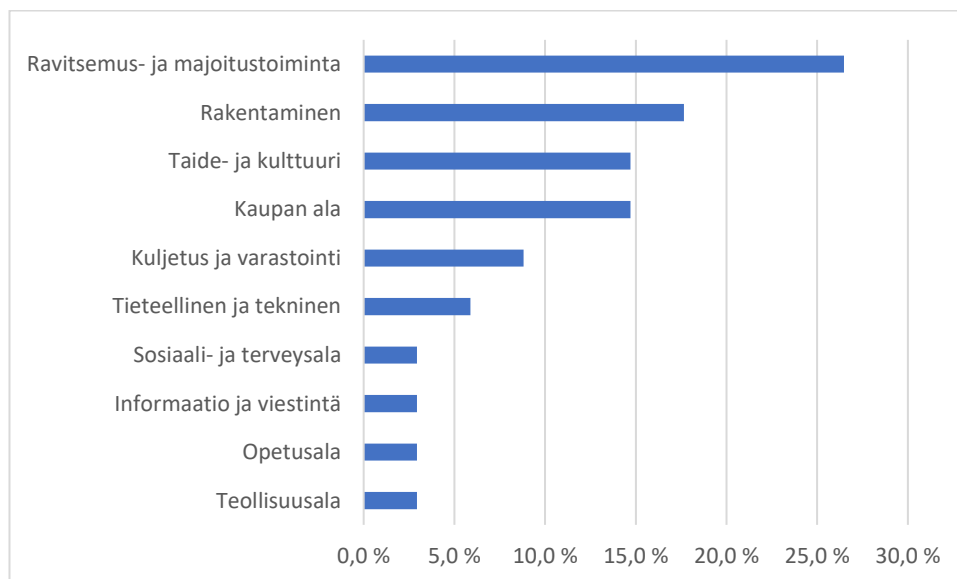
Kysymys 2. Missä yritys sijaitsee?

Kuvio 7. Yrityksen toimipaikka maakunnittain (n=34).

Yrityksien toimipaikat jakautuivat selkeästi, joten kysely tavoitti yrityksiä ympäri Suomen tavoitteenmukaisesti. Suurin vastaajamäärä (23,5 %) oli Uudeltamaalta. Yllättävä tulos oli vastaajien määrä Lapista, joita oli 17,7 % vastaajista. Vähiten vastaajia löytyi Pohjois-Karjalasta, josta kyselyyn saatiin yksi (2,9 %) vastaus. Varsinais-Suomesta ja Pirkanmaalta olisi voinut olettaa enemmän vastauksia, mutta molemmista vaihtoehdoista vastauksia kertyi 14,7 %. Tuloksista jäi monta maakuntaa puuttumaan, sillä kaikkiin ei valitettavasti saatu vastaajia.

Kysymys 3. Mikä on yrityksen toimiala?

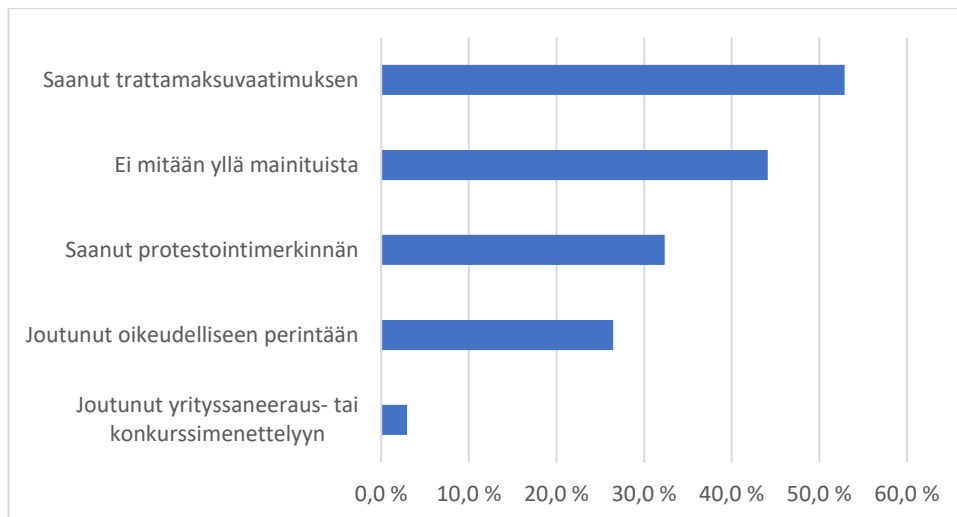

Kuvio 8. Yrityksen toimiala (n=34).

Suurin vastaajamäärä (26,5 %) oli ravitsemus- ja majoitustoiminnan toimialalta. Pienimmät vastausmäärät, eli 2,9 % kustakin toimialasta, löytyi sosiaali- ja terveysalalta, informaatio ja viestintäalalta, opetusalalta ja teollisuusalalta. Ero suurimman ja pienimmän vaihtoehdon välillä on hyvin suuri, sillä ravitsemus- ja majoitustoiminnan toimialalta löytyi vastaajia yhdeksänkertainen määrä pienimpiin vastausmääriin verrattuna. Kaikki toimialat eivät ole tuloksissa edustettuja, sillä kaikkiin ei saatu vastaajia.

4.2 Maksuvaikeuksien syvyys ja kokemukset protestointiajan pidennyksestä

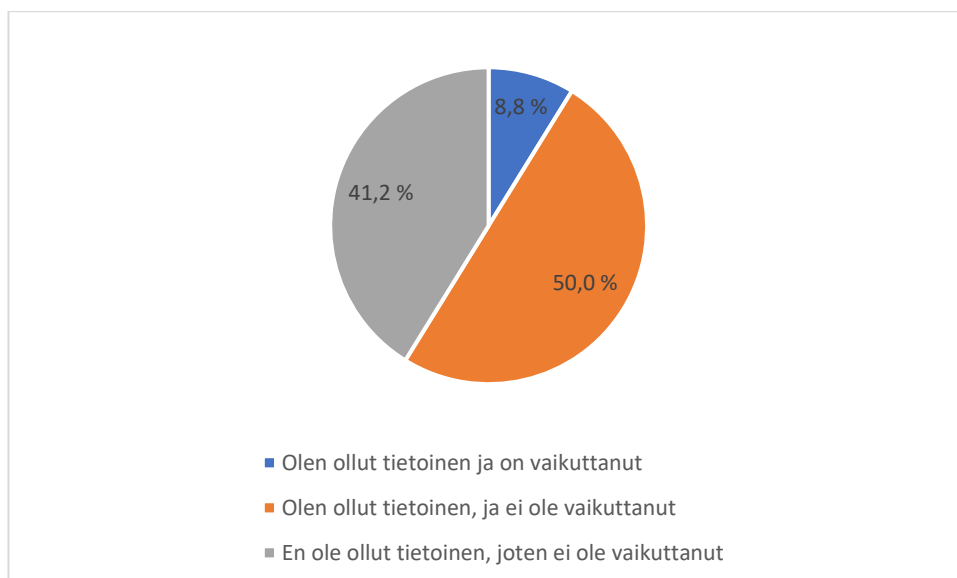
Kysymys 4. Viimeisen kuuden kuukauden aikana yritys on

Kuvio 9. Yritysten kokemat maksuvaikeudet ja niiden laajuus (n=34).

Yli puolet (52,9 %) vastaajista kertoi saaneensa trattamaksuvaatimuksen ja 32,4 % vastaajista kertoi trattamaksuvaatimuksen johtaneen protestointimerkintään. 44,1 % vastaajista kertoi, ettei yritys ole saanut trattaa tai protestointimerkintää, taikka joutunut oikeudelliseen perintään tai maksukyvyttömyysmenettelyyn. Enemmistö vastaajista kertoi kohdanneensa maksuvaikeuksia, mutta ero maksuvaikeuksia kohdanneiden ja maksuvaikeudet välttäneiden välillä ei ole merkittävän suuri.

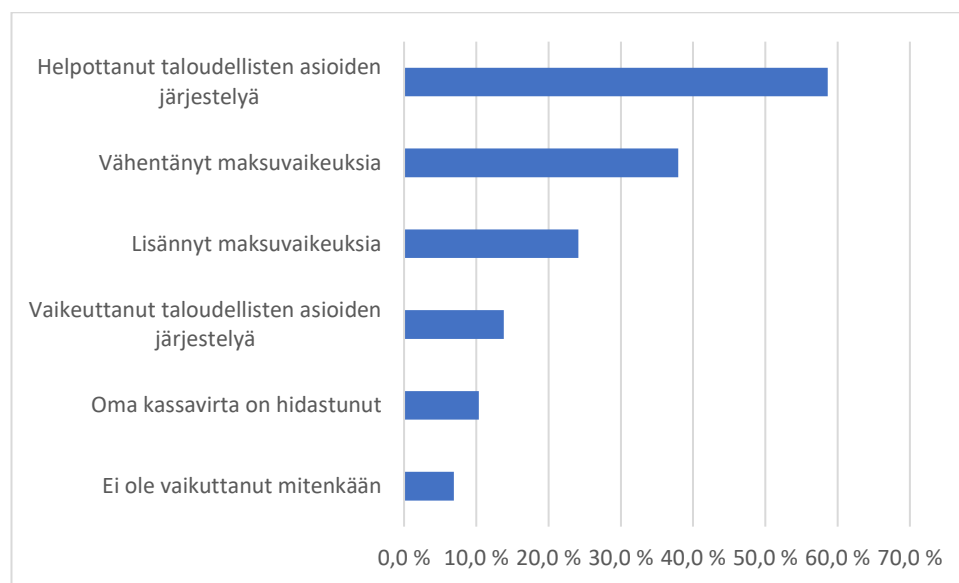
Kysymys 5. Oletko ollut tietoinen protestointiajan pidennyksestä 10 päivästä 21 päivään ja onko tämä vaikuttanut jollain tavalla laskujenne maksamiseen?

Kuvio 10. Yritysten tietämys protestointiajan pidennyksestä ja sen vaikutus maksukäyttäytymiseen (n=34).

Puolet vastaajista (50,0 %) kertoi, että he ovat olleet tietoisia protestointiajan pidennyksestä, mutta tämä ei ole millään tavalla vaikuttanut heidän maksukäyttäytymiseensä. Protestointiajan pidennys vaikutti yrityksen maksukäyttäytymiseen 8,8 %:lla vastaajista, eli vain vajaa viidesosa heistä, jotka ovat olleet tietoisia protestointiajan pidennyksestä, ovat jollain tavalla maksukäyttäytymisessään hyötynet pidemmästä protestointiajasta. 41,2 % vastaajista kertoi, että he eivät ole olleet edes tietoisia protestointiajan pidennyksestä.

Kysymys 6. Pidempi tratan protestointiaika (21 päivää) on mielestäni

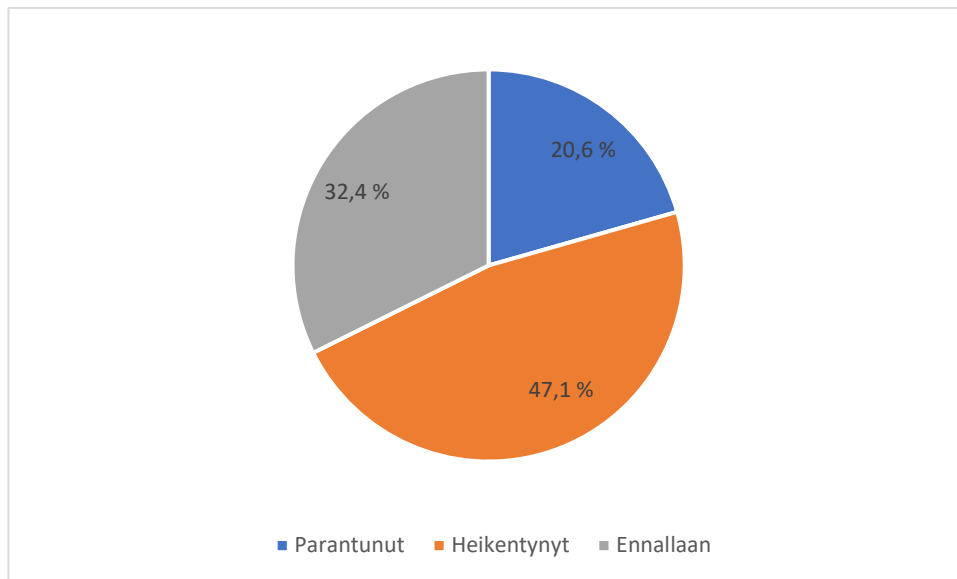
Kuvio 11. Miten yritykset ovat kokeneet protestointiajan pidennyksen vaikuttaneen maksuvaikeuksiin (n=29).

Kysymyksessä 6 tiedusteltiin, miten yritykset ovat kokeneet protestointiajan pidennyksen vaikuttaneen maksuvaikeuksiin. 58,6 % vastaajista kertoi, että he kokevat pidemmän protestointiajan helpottaneen taloudellisten asioiden järjestelyä, sekä 37,9 % vastaajista koki protestointiajan pidennyksen myös vähentäneen maksuvaikeuksia. 24,1 % vastaajista kertoi pidemmän protestointiajan lisänneen maksuvaikeuksia ja 13,8 % kertoi tämän vaikeuttaneen taloudellisten asioiden järjestelyä. Avoimen vastauskentän kautta kyselyyn tuli kolme vastausta, jotka sisällyttiin vastausvaihtoehtoon ”lisännyt maksuvaikeuksia”. Näiden vastausten sisältö oli tiivistetysti se, että yritykset kokivat oman kassavirran hidastuneen ja he saavat omia saataviaan perittyä hitaammin pidemmän protestointiajan myötä. Valtaosa vastaajista koki protestointiajan

pidennyksestä seuranneen positiivisia vaikutuksia maksuvaikeuksiin. Pienin vastaajamäärä, eli 6,9 % vastaajista kertoi, että protestointiajan pidennys ei ole vaikuttanut mitenkään heidän maksuvaikeuksiinsa.

4.3 Taloudellisen tilanteen muutokset sekä maksuvaikeuksien ehkäisy

Kysymys 7. Yrityksen taloudellinen tilanne on viimeisen kuuden kuukauden aikana

Kuvio 12. Miten vastaajien yrityksen taloudellinen tilanne on muuttunut viimeisen kuuden kuukauden aikana (n=34).

Kysymys 7 koski yrityksen taloudellista tilannetta viimeisen 6 kuukauden aikana. Taloudellisen tilanteen määritelmälle ei annettu tässä tarkempia kriteerejä, joten kyse oli siitä, miten yritykset itse kokevat taloudellisen tilanteensa muuttuneen. Miltei puolet (47,1 %) vastaajista kertoi, että yrityksen taloudellinen tilanne on heikentynyt viimeisen 6 kuukauden aikana. Luku on yli kaksinkertainen verrattuna vastaajamäärään, jotka kertoivat taloudellisen tilanteensa parantuneen (20,6 %) viimeisen 6 kuukauden aikana.

Taulukko 1. Yrityksen taloudellinen tilanne toimialoittain.

Toimiala	Parantunut	Heikentynyt	Ennallaan
Ravitsemus- ja majoitus-toiminta	14,3 %	50,0 %	0,0 %
Teollisuusala	0,0 %	0,0 %	9,1 %
Opetusala	0,0 %	0,0 %	9,1 %
Informaatio ja viestintä	0,0 %	6,3 %	0,0 %
Tieteellinen ja tekninen	0,0 %	0,0 %	18,2 %
Rakentaminen	28,6 %	0,0 %	36,4 %
Kaupan ala	14,3 %	6,3 %	27,3 %
Taide ja kulttuuri	0,0 %	31,3 %	0,0 %
Kuljetus- ja varastointi	28,6 %	6,3 %	0,0 %
Vastaajat yhteensä	7	16	11
	20,6 %	47,1 %	32,4 %

Puolet (50,0 %) yrityksistä, jotka kertoivat taloudellisen tilanteensa heikkenen viimeisen 6 kuukauden aikana, olivat ravitsemus- ja majoitustoimialan yrityksiä, ja 31,3 % oli taide- ja kulttuurialan yrityksiä. Kuljetus- ja varastointialan, kaupan alan ja informaatio- ja viestintäalan toimialoista kustakin vain 6,3 % kertoi taloudellisen tilanteensa heikkenen. Teollisuusalan, opetusalan, tieteellisen ja teknisen alan ja rakennusalan yrityksistä ei yksikään kertonut taloudellisen tilanteensa heikkenen. Vastauksen perusteella vain kahdesta toimialasta, eli ravitsemus- ja majoitusosalta, sekä taide- ja kulttuurialalta löytyi selkeä enemmistö yrityksiä, jotka kertoivat taloudellisen tilanteensa heikkenen. Muut toimialat kertoivat taloudellisen tilanteensa enimmäkseen pysyneen ennallaan tai parantuneen.

Taulukko 2. Taloudellisen tilanteen toimialajaon tilastollinen merkitsevyys.

Testi	Statistic	Df	P-Arvo
Chi-Square	37.247	18	0.0049

P-Arvon tulkinta:

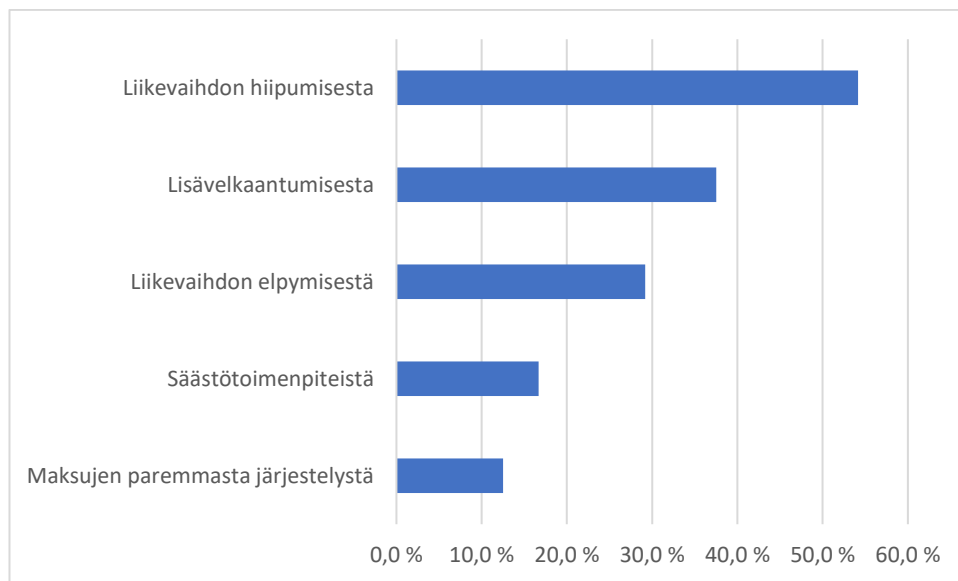
Jos $p < 0,05$, niin ero on tilastollisesti lähes merkitsevä

Jos $p < 0,01$, niin ero on tilastollisesti merkitsevä

Jos $p < 0,001$, niin ero on tilastollisesti erittäin merkitsevä

Khiin neliö -testin p-arvo kertoo, kuinka tilastollisesti merkitseviä saadut tulokset ovat eri muuttujien välillä. Jos p-arvo on pienempi kuin 0,01, niin ero on tilastollisesti merkitsevä. Tuloksien (taulukko 1) p-arvo on 0,0049, eli Khiin neliö -testin mukaan taloudellisen tilanteen muutoksissa eri toimialojen välillä on merkittävää eroa.

Kysymys 8. Jos taloudellinen tilanne on muuttunut viimeisen kuuden kuukauden aikana, koetko että muutos on johtunut

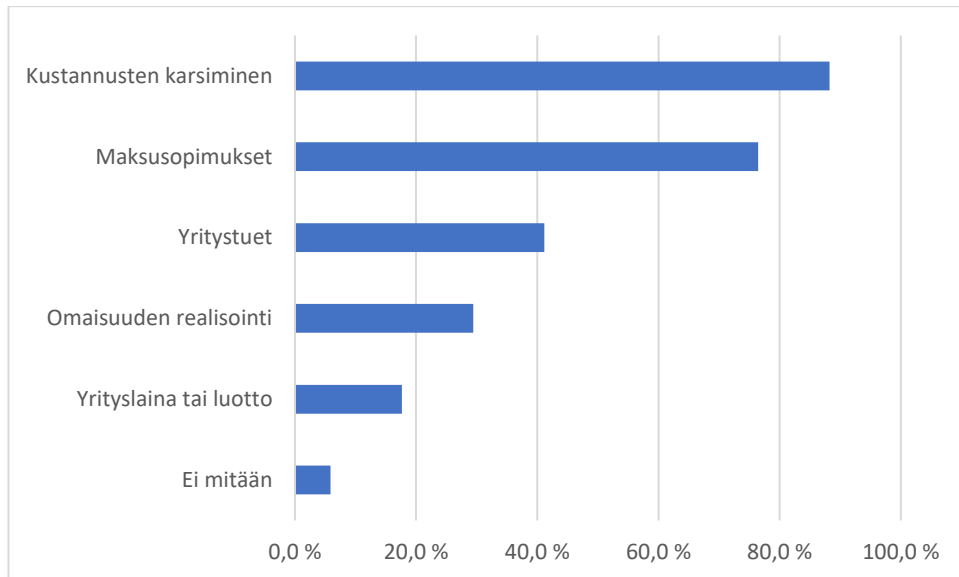

Kuvio 13. Mistä yritykset kokevat taloudellisen tilanteen muutoksen johtuneen (n=24).

Kysymyksessä 8 vastaajilta tiedusteltiin, minkä he arvelevat olevan syynä taloudellisen tilanteen muutokseen. Yli puolet (54,2 %) vastaajista kertoi, että taloudellisen tilanteen heikkenemiseen olisi syynä liikevaihdon hiipuminen. Miltei puolet vähemmän, eli 29,2 % vastaajista kertoi yrityksen liikevaihdon elpyneen. Vähemmistö vastaajista (12,5 %) kertoi taloudellisen tilanteen paranemisen syyksi maksujen paremman järjestelyn.

Kysymys 9. Millaisia keinoja olette käyttäneet maksuvaikeuksien hoitoon ja ehkäisyyn koronaviruspandemian aikana?

Kuvio 14. Millaisia keinoja yritykset ovat käyttäneet maksuvaikeuksien hoitamiseen tai ehkäisyyn koronaviruspandemian aikana (n=34).

88,2 % vastaajista kertoi karsineensa yrityksen kustannuksia helpottaakseen maksuvaikeuksia koronaviruspandemian aikana. Miltei samaan lukemaan ylsi maksusopimukset, joita kertoi käyttäneensä 76,5 % vastaajista. Valmiiksi annetuista vastausvaihtoehdoista yrityslainaa tai luottoa (17,7 %) käytettiin viisi kertaa vähemmän, kuin kustannusten karsimista. Vähiten vastausvaihtoehtoja tuli avoimeen vastauskenttään, jossa 5,9 % kertoi, ettei ole käyttänyt mitään keinoja maksuvaikeuksien hoitamiseen tai ehkäisyyn koronaviruspandemian aikana. Tämä osuus on todella pieni verrattuna vastaajiin, jotka ovat joutuneet käyttämään erilaisia keinoja.

4.4 Tuloksien yhteenveto

Vastaajia kyselyyn tuli yhteensä 34 kappaletta. Vastausprosenttia kyselylle ei voitu luotettavasti laskea, sillä kyselyä on jaettu sosiaalisessa mediassa sekä foorumeilla, joten tavoitetuista yrityksistä ei ole olemassa dataa. Kysymykset 1-5, seitsemän ja yhdeksän olivat vastaajille pakollisia, joten näissä kysymyksissä on automaattisesti 34 vastaajaa. Kysymyksessä kuusi oli 29 vastaajaa ja kysymyksessä kahdeksan oli 24 vastaajaa. Kysymykset neljä, kuusi, kahdeksan ja yhdeksän olivat monivalintakysymyksiä, joissa vastaaja pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon. Näiden kysymyksiä vastauksien kumulatiivinen lukumäärä on täten korkeampi, kuin vastaajien määrä, sillä vastaajat valitsivat useampia vastausvaihtoehtoja.

Ensimmäisessä kysymyksessä (kuvio 6) selvitettiin yrityksen kokoa vuosiliikevaihdon ja taseen loppusumman perusteella. Kysely oli suunnattu pk-yrityksille, ja näiden välillä tehtiin tarkempaa jakoa vastausvaihtoehdoilla. Yrityksistä 21 (61,8 %) kertoi olevansa pieni yritys, jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa. Seitsemän yritystä (20,6 %) kertoi yrityksensä vuosiliikevaihdon tai taseen loppusumman olevan enintään 10 miljoonaa euroa. Pienin vastaajajoukko löytyi keskisuurista yrityksistä, eli kuusi yritystä (17,7 %) kertoi vuosiliikevaihtonsa olevan enintään 50 miljoonaa tai taseen loppusummansa olevan enintään 43 miljoonaa euroa. Kysely oli suunnattu pk-yrityksille, jotka ovat kohdanneet maksuvaikeuksia koronaviruspandemian aikana. Odotettavissa oli, että enemmistö vastaajista ovat pieniä yrityksiä, sillä koronaviruspandemian aikana koetut maksuvaikeudet ovat kohdistuneet eniten pieniin yrityksiin. (OP Media, 2021). Keskisuurien yritysten vastausmäärää kyselyssä voi vähentää myös se, että useimmiten isommissa yrityksissä laskujen ja maksujen hoitamiseen on omat osastonsa, jolloin yrityksen johtavassa asemassa olevat toimihenkilöt eivät välttämättä osaa vastata täydellisesti kysymyksiin yrityksen maksuhäiriömerkinnöistä tai keinoista hoitaa maksuvaikeuksia.

Toisessa kysymyksessä yrityksiä pyydettiin kertomaan yrityksen sijainti, eli toimipaikka. Vastauksia saatiin monipuolisesti ympäri Suomea, mutta silti moni maakunta jäi puuttumaan vastauksista. Eniten vastauksia tuli Uudeltamaalta (8 vastaajaa), toisena tuli Lappi (6 vastaajaa) sekä kolmannen sijan jakoi Varsinais-Suomi ja Pirkanmaa, josta saatiin viisi vastaajaa molemmista. Viimeisellä sijalla on Pohjois-Karjala (1 vastaus). Maakunnat, joista ei saatu lainkaan vastauksia, olivat Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Satakunta, Päijät-Häme, Kymenlaakso, Etelä-Karjala ja Ahvenanmaa.

Kyselyn kolmannessa kysymyksessä selvitettiin yritysten toimiala. Kyselyyn vastaajat hajautuivat kymmeneen eri toimialaan. Eniten vastaajia löytyi ravitsemus- ja majoitustoiminnasta, josta vastaajia löytyi yhdeksän kappaletta, eli 26,5 % kaikista vastaajista. Rakennusosalta vastauksia tuli kuusi kappaletta, joka oli 17,7 % vastauksista. Pienin vastausmäärä oli yksi yritys toimialaa kohti seuraavilta toimialoilta; opetusala, informaatio- ja viestintäala, sekä sosiaali- ja terveysala. Ravitsemus- ja majoitusalan, sekä taide- ja kulttuurialan yritykset muodostivat 41,2 % vastaajista. Näiden kahden

toimialan osuus vastaajista on merkittävä. Toimialojen suuri osuus vastaajista saattaa selittyä sillä, että koronaviruspandemian aikana näille toimialoille on kohdennettu ankaria liiketoiminnan rajoituksia. Taide- ja kulttuuriala on kohdannut kulttuuritalojen ja museoiden täysisulkuja sekä taide- ja kulttuuritapahtumien ankaria yleisörajoituksia (Yle, 2021). Ravintoloiden toimintaa on rajoitettu pandemian alusta asti rankalla kädellä, sillä tartuntojen leviämistä ravintoloissa pelättiin sekä yritettiin hillitä. Ravintoloilla on ollut useampi täyssulku, sekä lukuisia asiakaspaikka- ja aukiolorajoituksia. Ankarimmat rajoitukset kohdistettiin anniskeluravintoloihin. Ravintoloiden rajoitukset ovat vaikuttaneet myös taide- ja kulttuurialaan, sillä esimerkiksi artistien esitykset olivat miltei mahdottomia yleisörajoitusten vuoksi. (Valtioneuvosto, n.d.) Vaikka ravitsemus- ja majoitusala sekä taide- ja kulttuuriala on kärsinyt tilanteesta pahasti, myös muut alat ovat kärsineet taloudellisesti koronaviruspandemian myötä, sillä rajoitukset ja asiakasmäärien pieneminen on vaikuttanut lukuisilla eri toimialoilla. Näiden toimialojen kohdalla en kuitenkaan voi tehdä samanlaista johtopäätöstä, sillä pandemian vaikutus näiden alojen liiketoimintaan ei ole suoraan havaittavissa asetetuista rajoituksista.

Yrityksien kohtaamia maksuvaikeuksia ja niiden laajuutta selvitettiin kysymyksessä neljä. Kysymys sisälsi viisi vastausvaihtoehtoa ja vastaaja pystyi valitsemaan useamman vastausvaihtoehdon. 18 yritystä, eli 52,9 % vastaajista kertoi saaneensa trattamaksuvaatimuksen viimeisen kuuden kuukauden aikana. Tästä määrästä 61 %, eli 11 yritystä kertoi trattamaksuvaatimuksen johtaneen protestointimerkintään. Protestointiajan pidennyksen yksi tavoitteista oli auttaa yrityksiä järjestelemään taloudellisia asioitaan siten, että he välttäisivät protestointimerkinnän, vaikka trattamaksuvaatimus olisi jo lähetetty (HE 59/2021). Pidemmän protestointiajan myötä kuitenkin edelleen kuusi kymmenestä yrityksestä sai protestointimerkinnän. Näiden lukujen valossa oletus on, ettei lakimuutos ole toiminut oletetusti kohderyhmän osalta, sillä protestointimerkinnän saaneiden prosentuaalinen osuus on edelleen hyvin suuri.

26,5 % vastaajista kertoi joutuneensa oikeudelliseen perintään viimeisen kuuden kuukauden aikana. Osuus on huomattavasti pienempi, kuin trattamaksuvaatimuksen saaneet, mutta protestointimerkinnän saaneista yrityksistä (32,4 %) miltei jokainen joutui myös oikeudellisen perinnän kohteeksi. Protestointimerkinnän ja oikeudellisen perinnän välille ei voida kuitenkaan luoda suoraa yhteyttä, sillä oikeudellinen perintä ei

vaadi taakseen protestointimerkintää, vaan velkoja voi hakea saataviaan oikeudellisen perinnän kautta jopa suoraan maksuistutuksen jälkeen, sillä perintälain 6 §:n säädös velvollisuudesta lähettää maksuvaatimus ennen oikeudellista perintää koskee vain kulluttajasaatavia.

Kyselyn vastauksissa saatiin myös positiivisia tuloksia, sillä kyselyyn vastanneista maksuvaikeuksia kärsineistä pk-yrityksistä jopa 44,1 % kertoi, ettei ole viimeisen kuuden kuukauden aikana saanut trattamaksuvaatimusta tai protestointimerkintää, taikka joutunut oikeudelliseen perintään tai maksukyvyttömyysmenettelyyn, eli konkurssiin tai yrityssaneeraukseen.

Kysymyksessä viisi selvitettiin, ovatko yritykset olleet tietoisia protestointiajan pidennyksestä, ja onko tämä vaikuttanut millään tavalla heidän maksukäyttäytymiseensä. Maksukäyttäytymistä ei määritelty tarkemmin kyselyssä, joten se jäi vastaajan määriteltäväksi ja kyselyssä haettiin niin positiivista kuin negatiivista vaikutusta. Kyselyyn vastanneista yrityksistä tasan puolet, eli 17 yritystä kertoi, että he ovat olleet tietoisia protestointiajan pidennyksestä, mutta tämä ei ole vaikuttanut millään tavalla heidän maksukäyttäytymiseensä. Luku on siinä mielessä positiivinen, että oletettavasti lakimuutos ei ole vaikuttanut heidän maksukäyttäytymiseensä ainakaan negatiivisella tavalla siten, että velkojen maksua olisi tietoisesti venytetty pidemmälle pidempää protestointiaikaa hyväksikäyttäen. 8,8 % vastaajista, eli kolme yritystä kertoi, että pidempi protestointiaika on vaikuttanut heidän maksukäyttäytymiseensä jollain tavalla. Kyseinen osuus vastaajista on todella pieni, joten tämän perusteella voin todeta, että perintäalan pelkäämä skenaario pidemmän protestointiajan hyväksi käyttämisestä ei ole käynyt kohderyhmällä toteen. Jopa 14 yritystä kertoi, etteivät he ole olleet edes tietoisia protestointiajan pidennyksestä. Huomioon ottaen kysymyksen neljä vastaukset siitä, että 44,1 % yrityksistä ei ollut saanut edes trattamaksuvaatimusta viimeisen kuuden kuukauden aikana, ei voida olettaa, että kaikki kyselyyn vastanneet yritykset olisivat tietoisia protestointiajan pidennyksestä, sillä myös trattaperintä voi olla monille yrityksille tuntematon käsite.

Kyselyn kysymyksessä kuusi selvitettiin yritysten kokemuksia ja mielipiteitä protestointiajan pidennyksestä. Vastaajien annettiin valita halutessaan useampi vastausvaihtoehto, sekä kysymys sisälsi avoimen kentän, jotta vastaajat voisivat ilmaista

kokemuksensa ja mielipiteensä laajemmin. Kyselyyn vastanneista yrityksistä 17 kappaletta (58,6 %) koki, että pidempi protestointiaika on helpottanut taloudellisten asioiden järjestelyä, sekä 37,9 % vastaajista koki, että pidempi protestointiaika on vähentänyt maksuvaikeuksia. Enemmistö vastaajista oli sitä mieltä, että hallituksen esityksen mukainen tavoite taloudellisten asioiden järjestelyn helpottamisesta on täyttynyt ja tätä kautta maksuvaikeudet ovat vähentyneet.

Pidemmällä protestointiajalla voi olla kuitenkin negatiivisiakin vaikutuksia, joita kyselyn vastaajat toivat myös selkeästi ilmi. Jopa 24,1 % vastaajista kertoi, että protestointiajan pidennys on heidän mielestään lisännyt maksuvaikeuksia. Kyselyssä ei selvitetty tarkemmin, että millaisia maksuvaikeuksia protestointiajan pidennys on yrityksille tuottanut. Jonkinlainen yhteys maksuvaikeuksiin kuitenkin löytyi avoimen vastauskentän kautta, johon annettiin kolme vastausta (10,3 %), jotka koskivat yrityksen oman kassavirran hidastumista. Tämä tarkoittanee sitä, että yrityksiä toimiessa itse velkojana, on heidän saataviensa periminen hidastunut pidemmän protestointiajan myötä ja perinnän kautta tuotetun kassavirran hidastuminen voi lisätä maksuvaikeuksia velkojalle, sillä usein varsinkin pienillä pk-yrityksillä laskujen maksaminen voi olla riippuvaista omien saatavien perinnästä. Toisin sanoen, jos velkoja ei saa perittyä omia saataviaan tehokkaasti, eivät he myöskään pysty maksamaan omia laskujaan ajallaan, ellei kassassa ole tarpeeksi varoja entuudestaan.

Protestointiajan pidennyksen vaikutusten lisäksi halusin tutkia yritysten taloudellisten asioiden järjestelyä sekä maksuvaikeuksien hoitamista ja ehkäisyä. Taloudellisten asioiden järjestelyllä tulisi ennen kaikkea pyrkiä ehkäisemään syvempiä maksuvaikeuksia, ja maksuvaikeuksiin kannattaa reagoida jo hyvissä ajoin ennen ensimmäistä maksuvaatimusta. Yritysten taloudellista tilannetta ja sen mahdollisia muutoksia selvitettiin kysymyksessä seitsemän. 11 (32,4 %) yritystä kertoi, että yrityksen taloudellinen tilanne on pysynyt ennallaan viimeisen kuuden kuukauden aikana. Miltei puolet, eli 16 kappaletta (47,1 %) vastaajista kertoi, että yrityksen taloudellinen tilanne on heikentynyt viimeisen kuuden kuukauden aikana. Kyselyn vastauksien perusteella ei voi tehdä yleistävää johtopäätöstä siitä, että onko kyselyyn vastanneiden yritysten taloudellinen tilanne enimmäkseen heikko, sillä vastausvaihtoehto ”ennallaan” tarkoittaa sitä, että taloudellinen tilanne on ollut entuudestaan joko heikko tai huono, mutta muutoksia ei ole tapahtunut. Vain 20,6 % vastaajista, eli seitsemän yritystä kertoi, että

taloudellinen tilanne on parantunut. Viimeisen kuuden kuukauden aikana koronarajoitukset ovat asteittain lieventyneet, sekä myös poistuneet kokonaan, joten taloudellisen tilanteen paranemista olisi odotettavissa. Koronaviruspandemian aiheuttamista taloudellisista vaikeuksista toipuminen kuitenkin vie aikansa, eikä näin lyhyellä otannalla voida ennustaa tilanteen kehittymistä.

Kysymyksessä kahdeksan selvitettiin syitä taloudellisen tilanteen muutoksiin. Yksi pidemmän protestointiajan tavoitteista oli auttaa yrityksiä järjestelemään taloudellisia asioitaan paremmin, joten kysymyksen avulla selvitämme, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet taloudellisen tilanteen muutokseen. Puolet yrityksistä kertoi, että taloudellinen tilanne on heikentynyt, joten taloudellisen tilanteen heikentymiseen johtaneet muutokset ovat vastauksissa korostuneina. 54,2 % vastaajista kertoi, että taloudellisen tilanteen heikentyminen johtui liikevaihdon hiipumisesta, kun taas 29,2 % yrityksistä kertoi taloudellisen tilanteen parantuneen liikevaihdon elpymisestä. Viimeisen kuuden kuukauden aikana rajoitukset ovat hiljalleen poistuneet kokonaan, mutta esimerkiksi loppuvuodesta 2021 rajoitukset olivat erittäin tiukkoja, joten liikevaihdon hiipumista oli odotettavissa aloilla, johon kohdistui eniten rajoituksia.

Protestointiajan pidennyksen kannalta merkityksellisiä olivat yritykset, jotka kertoivat taloudellisen tilanteen muutoksen johtuneen lisävelkaantumisesta tai maksujen paremmasta järjestelystä. Jopa 37,5 % vastaajista kertoi taloudellisen tilanteen johtuneen lisävelkaantumisesta. Lisävelkaantumisen tarkempaa sisältöä ei avattu, joten lisävelkaantumiseen lukeutuu mukaan kaikenlainen velkaantuminen verrattuna kuuden kuukauden takaiseen. Lisävelkaantuminen on protestointiajan pidennyksen kannalta ongelmallista, sillä yritys voi velkaantua lisää siitä syystä, että pidemmän protestointiajan myötä erääntyneet laskut kasaantuvat perintään, eikä maksuvara riitä näihin kaikkiin. Pidemmän protestointiajan myötä myös trattaprosessi pitenee. Aikaisemmin trattaprosessia on pidetty hyvin tehokkaana ja ripeänä tapana periä, sekä reagoida yrityksen maksuvaikeuksiin. Pidemmän protestointiajan vuoksi protestointimerkinnän rekisteröinti yrityksen tietoihin kestää kauemmin, joten yritys voi velkaantua lisää ajantasaisen luottotietorekisterin uupuessa muilta luotonantajilta ja yhteistyökumppaneilta. Yritys voi velkaantua reilusti yli oman maksukyvyn, joka voi johtaa myös pahimmassa tapauksessa konkurssiin. Yrityksien oma käsitys maksukyvystä saattaa heikentyä radikaalisti eikä selkeää kuvaa varojen riittämisestä ole. Luotonantajien tärkeä tehtävä

on arvioida yrityksen maksukykyä ja täten ehkäistä omia luottotappioitaan, mutta myös suojella asiakkaita ylivelkaantumiselta. Ajantasaisen luottotietorekisterin puuttuessa luottokelpoisuuden arviointi on huomattavasti vaikeampaa ja yritykset saattavat ylivelkaantua herkästi.

Vain 12,5 % vastaajista kertoi, että taloudellinen tilanne on parantunut, sillä maksuja on kyetty järjestelemään paremmin. Luku ei ole täysin kytköksissä pidempään protestointiaikaan, mutta antaa kuitenkin hyvin osviittaa siihen, onko maksujen järjestely onnistunut paremmin viimeisen kuuden kuukauden aikana. Hallituksen esityksen (HE 59/2021) tärkein tavoite pidemmän protestointiajan osalta oli se, että yritykset saavat pidemmän ajan järjestellä taloudellisia asioitaan tratan saavuttua. Kyselyn tuloksien myötä taloudellisten asioiden järjestely ei ollut juurikaan helpottunut viimeisen kuukauden aikana.

Yhdeksännessä kysymyksessä vastaajat kertoivat, millaisia keinoja he ovat käyttäneet maksuvaikeuksien hoitoon tai ehkäisyyn koronaviruspandemian aikana. Ylivoimaisesti käytetyin keino oli kustannusten karsiminen (88,2 %). Kustannusten karsimiseen lukeutuu muun muassa koronaviruspandemian aikana laajasti käytetyt henkilökunnan lomautukset. Kustannusten karsiminen on todella hidas sekä tehoton keino, jos miettään maksuvaikeuksia siinä pisteessä, että trattamaksuvaatimus on jo lähetetty.

Pidemmän protestointiajan kannalta hyödyllisiä ripeämpiä keinoja maksuvaikeuksien hoitoon ja ehkäisyyn ovat maksusopimukset, taikka yrityslainat ja luotot. Näistä vaihtoehtoista suosituin oli maksusopimukset, joita kertoi käyttäneensä 76,5 % vastaajista. Maksusopimuksia voi sopia alkuperäisen laskuttajan kanssa, mutta myös perintätoimiston kanssa. Maksusopimukseen lukeutuu maksusuunnitelmien lisäksi myös eräpäivänsiirrot. Maksusopimuksien solmiminen perinnän trattaprosessissa saattaa olla erittäin hankalaa, sillä usein velkojalla on halu saada omat saatavansa perittyä mahdollisimman nopeasti ilman maksusopimuksia. Useimmiten taloudellisten asioiden järjestely perinnän trattavaiheessa tarkoittaa siis jotain muuta keinoa, kuin maksusopimukset. Kuitenkin koronaviruspandemian aikana joustoa ja kädenojennuksia on saatu reilusti myös perintätoimistoilta, joten poikkeustilanteessa maksusopimuksista saattaa olla suuri apu yritykselle myös trattaperinnässä (Kauppalehti, 2020). Yrityslainoihin tai luottoihin on turvautunut 17,7 % vastaajista. Nämä ovat myös lisävelkaantumista,

joka ei liene maksuvaikeuksissa olevan yrityksen parhain pelastus, mutta joskus uudelleenluotottaminen saattaa olla suuri apu, mikäli yritykselle on kertynyt useita pienempiä laskuja, joiden korkoja ja kuluja voidaan pienentää uudelleenluototuksella.

Moni yritys kertoi käyttäneensä myös yritystukia (41,2 %) sekä omaisuuden realisoimista (29,4 %). Yrityksille kohdennetut tuet eivät oikein toimineet koronaviruspandemian alussa, sillä tuet olivat kohdennettu enimmäkseen tuleviin uusista hankkeista aiheutuviin menoihin, eikä akuuttiin kassakriisiin. Keväällä 2020 yrityksille suunniteltiin uusi kustannustuki, jonka tarkoituksena oli kompensoida pandemian aiheuttamia taloudellisia vaikutuksia ja parantaa yrityksen edellytyksiä jatkaa liiketoimintaa (VTV, 2021). Kustannustuen piiriin kuuluivat yrityksen joustamattomat kulut, muun muassa vuokrat, sähkö, vesi, vartiointi, isännöinti, tietoliikennemaksut ja puhelinliittymät. Kaikki edellä mainitut kulut ovat sellaisia, joiden laskuja voidaan periä myös perintätoimiston kautta trattaprosessina. Näihin kuluihin yritykset saivat hakea kustannustukea koronaviruspandemian ajalta, mutta kustannustuen hakeminen on useiden kuukausien prosessi, joten akuuttia apua maksuvaikeuksiin siitä ei ole ollut. (Valtiokonttori, 2022.)

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Koronaviruspandemian myötä yritysverinnän kohtuullisuuteen on kiinnitetty entistä enemmän huomiota, sekä velallisten maksuvaikeuksia helpottavaa lainsäädäntöä on tullut runsaasti lisää. Perintälakia ei voi muuttaa velkojien haitaksi, mutta molempia osapuolia miellyttäviä ratkaisuja on etsitty kuumeisesti. Perintälaki on aina sisältänyt tarkat säädökset kuluttajaperinnästä, mutta yritysverintää koskien useimmat säädökset ovat olleet tulkinnanvaraisia veteen piirrettyjä viivoja. Velallisen maksuvaikeuksia helpottavat lakimuutokset ovat enemmän kuin tervetulleita, sillä kohtuuttomat perintätoimenpiteet voivat hankaloittaa jo maksuvaikeuksissa olevan yrityksen tilannetta entisestään. Erityisesti perintäkulojen määrään on kiinnitetty huomiota, sillä useimmiten perintäkulut ovat yritysverinnässä erittäin suuret. 1.5.2022 astui voimaan uudet muutokset perintälakiin, jotka rajoittavat myös muiden kuin kuluttajasaatavien

perintäkulujen enimmäiskulumääriä. Esimerkiksi maksuvaatimuksesta saa pyytää maksimissaan 50 euroa, jos sen pääoma on enintään 500 euroa. (Laki saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta 299/2022 10 e § 1 mom.) Yhteiskunta on hiljalleen muuttumassa positiivisemmaksi velallisia kohtaan, joten myös lakimuutokset ovat tarpeen maksuvaikeuksien helpottamiseksi.

Kyselyn vastaajamäärä jäi odotettua alhaisemmaksi, sillä keinot kyselyn jakamiseen olivat rajalliset ja kohderyhmää ei tavoitettu tarpeeksi. Täten mielestäni kyselyn tulokset eivät kuvaa yleisellä tasolla koko Suomen pk-yrityskantaa, vaan tulokset ovat suuntaa antavat. Kuitenkin vastauksia tuli omaan mieleeni riittävästi tulosten analysointia varten, joten en antanut lisää aikaa kyselyyn vastaamiselle. Kyselyn tuloksia ei eritelty tarkemmin toimipaikan tai toimialan välillä yhtä kysymystä lukuun ottamatta, joten ei voida todenmukaisesti vahvistaa, että toimialalla tai -paikalla olisi merkitystä yrityksen kokemuksiin ja mielipiteisiin pidemmästä protestointiajasta.

Kyselyn kohderyhmänä oli tarkemmin pk-yritykset, jotka ovat kärsineet maksuvaikeuksista koronaviruspandemian aikana. Odotettavissa oli, että tiukkojen rajoitusten alla olleet toimialat olisivat korostuneena vastauksissa. Vaikka kyselyn kohderyhmää oli maksuvaikeuksista kärsineet yritykset, miltei puolet yrityksistä kertoi välttäneensä vakavimmat maksuvaikeudet viimeisen kuuden kuukauden aikana. Tämän perusteella voimme olettaa, että yritykset ovat saaneet järjesteltyä taloudellisia asioitaan sujuvasti välttääkseen syvemmät maksuvaikeudet. Protestointimerkinnän osalta tulokset eivät olleet yhtä positiivisia, sillä edelleen yli puolet trattamaksuvaatimuksen saaneista yrityksistä saivat protestointimerkinnän pidemmästä protestointiajasta huolimatta. Edellä mainittua saattaa selittää se, että miltei puolet vastaajista kertoi, ettei ole ollut edes tietoinen pidemmästä protestointiajasta. Mahdollisesti protestointeja olisi tuolloin vähemmän, jos yritykset olisivat olleet tietoisia muutoksesta ja hyödyntäisivät pidemmän protestointiajan tehokkaasti taloudellisten asioiden järjestelyyn. Koska lakimuutos oli tarkoitettu helpottamaan pk-yritysten taloudellista tilannetta, olisi tuolloin lakimuutoksen tiedottamiseen pitänyt panostaa enemmän, sillä uskon, että tieto lakimuutoksesta ei ole tavoittanut yrittäjiä tarpeeksi laajalti.

Mielipiteet ja kokemukset protestointiajan pidennyksen vaikutuksesta jakaantuivat negatiivisten ja positiivisten välillä. Vaikka hajontaa oli, silti yleinen kokemus

pidemmästä protestointiajasta on positiivinen ja muutoksen on koettu helpottaneen taloudellisten asioiden järjestelyä ja vähentäneen maksuvaikeuksia. Osa vastaajista kuitenkin kertoi pidemmän protestointiajan lisänneen maksuvaikeuksia ja vaikeuttaneen taloudellisten asioiden järjestelyä. Syyksi maksuvaikeuksien lisääntymiselle kerrottiin omien saatavien perinnän kassavirran hidastumisen. Tämä on looginen syy maksuvaikeuksille ainakin pk-yrityksillä, joiden omien saatavien maksun myöhästyminen saattaa vaikuttaa ratkaisevasti kassan varallisuuteen.

Vaikka myös negatiivisia kokemuksia ja mielipiteitä pidemmästä protestointiajasta löytyi, mielestäni kyselyn tuloksissa korostuu vastaajien positiivinen kokemus pidemmästä protestointiajasta. Hallituksen oman arvion mukaisesti pidemmän protestointiajan positiiviset vaikutukset ovat negatiivisia vaikutuksia suuremmat ja pidempi protestointiaika auttaa yrityksiä järjestelemään taloudellisia asioitaan paremmin. Kyselyn tuloksien perusteella hallituksen tavoite pidemmän protestointiajan suhteen on toteutunut negatiivisista kokemuksista huolimatta (HE 59/2021).

6 POHDINTAA

Vaikka opinnäytetyön tutkimustulokset eivät kuvaa pk-yrityksiä yleistäen pienestä otoksesta johtuen, ne antavat hyvän kuvan pidemmän protestointiajan vaikutuksista tulevaisuutta varten. 1.5.2022 astui voimaan luottotietolain 24 §:n 1 momentin 7. kohdan uusi muutos, joka muutti protestointiajan pysyvästi 10 päivästä 14 päivään. Täten pidemmän protestointiajan hyödyt on huomattu myös uutta lakia säätäessä, joten tutkimuksen tulokset osoittautuivat realistiseksi myös tämän perusteella. Sillä protestointiaika muuttui jälleen, pidemmän protestointiajan vaikutuksia seurataan varmasti jatkossakin nykyisen 14 päivän protestointiajan kohdalla. Tällä kertaa muutos on pysyvä, joten vaikutuksia voidaan seurata myös pidemmältä aikaväliltä sekä laajemmalla otoksella, joka kuvastaisi valtakunnallista tasoa.

Opinnäytetyön pohjalta jatkotutkimuksia aiheesta voi teettää esimerkiksi perintätöimistöt ja luotonantajat, jotka hyötyvät pidemmän protestointiajan vaikutusten

tutkimisesta sisäisesti. Pidempi protestointiaika väistämättä vaikuttaa myös perintäalaan sekä luottoalaan, sillä muutos vaikuttaa jokaisen alan toimijan sisäisiin toimintatapoihin ja prosesseihin. Parantaakseen omia prosessejaan, tulee heidän myös tutkia pidemmän protestointiajan vaikutusta omaan toimintaansa.

Opinnäytetyön tuloksena laadittu opas on laajasti hyödynnettävissä pk-yrityksien taloushoidossa. Opas voi toimia esimerkiksi aloittavien yrittäjien tietopakettina, sekä esimerkiksi erilaisten yrittäjäliittojen ja luotonantajien jakamana oppaana maksuvaikeuksiin. Erityisesti aloittaville yrityksille ja yrittäjille tulisi jakaa laajalti tietoa yritysten maksuvaikeuksista. Maksuvaikeuksien ehkäisyyn ja hoitoon tärkein lääke on ongelmien tunnistaminen ajoissa, jotta niihin voidaan puuttua nopeasti. Erityisesti luotonantajien tulisi mielestäni panostaa maksuvaikeuksista tiedottamiseen, jotta niiden ilmetessä maksuvaikeudet saataisiin nopeammin taltutettua ja tilanteen nopeasta laukeamisesta hyötyy tuolloin itse yritys, että luotonantaja.

Opinnäytetyön tekemisessä on otettu huomioon saavutettavuus, joten asiakirja on laadittu noudattaen Theseuksen saavutettavan asiakirjan ohjeistusta (Theseus, n.d.). Otsikoinnit on laadittu kuvaavasti, sekä taulukoiden, että kuvioiden rakenteet ja sisältö on avattu selkeästi tekstillä. Asiakirjan rakenne on laadittu selkeästi ja loogisesti edeten opinnäytetyön ohjeistuksen mukaisesti, ja asiakirjassa on käytetty ainoastaan asiakirjan kieleksi merkittyä kieltä. Opinnäytetyö sekä sen tuloksena laadittu opas sisältää kuvia, joihin on lisätty vaihtoehtoinen teksti, jonka voi lukea ruudunlukuohjelmalla. Opas itsessään sisältää muutaman kuvan, kuten kansilehden, joiden asettelua ei valitettavasti saatu vastaamaan saavutettavuuden kriteerejä, sillä opas ei ole laadittu asiakirjatyyliseksi raportiksi. Kuitenkin nämäkin kuvat sisältävät myös vaihtoehtoisen tekstin, vaikka niiden sijoittelu ei olekaan ruudunlukuohjelman kannalta katsottuna ihanteellinen.

Opinnäytetyön laatiminen syvensi omaa ammattitaitoani perintäalaan liittyen. Työskentelen itse perintäalalla, joten käsiteltävät aiheet ovat minulle entuudestaan hyvin tuttuja. Joskus kuitenkin omalle työlleen tulee ”sokeaksi”, ja asioita on hyvä katsoa erilaisista näkökulmista. Tähän mennessä perintäalan asioita on tullut käsiteltyä enimmäkseen velkojan näkökulmasta, joten opinnäytetyö, joka on laadittu pk-yritysten näkökulmasta, oli minulle hyvin silmiä avaava. Opinnäytetyön myötä ymmärrän työssäni

paremmin pk-yritysten maksuvaikeuksien syntyä, ja sitä, mitä yrityksessä tapahtuu ennen perinnän asiakkaaksi joutumista. Molemminpuolinen ymmärrys auttaa torjumaan ja selvittämään vakavia maksuvaikeuksia tehokkaammin.

LÄHTEET

Aluehallintovirasto. (2022). Perintätoiminnan valvonta. <https://avi.fi/asioi/yritys-tai-yhteiso/valvonta-ja-kantelut/raha-ja-omaisuus/perintatoimistot>

Dun & Bradstreet. (n.d.). Bisnode: Todista luotettavuutesi pohjoismaiden tunnetuimmilla luottoluokitustuotteilla. Haettu 2.3.2022 osoitteesta <https://www.bisnode.fi/aaa-kauppa/>

ESAVI/16764/2018. Aluehallintoviraston päätösluonnos yrityssaatavien perintäkuluista. <https://avi.fi/paatoslunnokset/perinta#accordion-3LMkdt91cDU5>

Euro & Talous. (2021). Koronakriisi on koetellut yrityksiä epätasaisesti – yritystukien kohdentaminen hankalaa. <https://www.eurojatalous.fi/fi/2021/artikkelit/koronakriisi-on-koetellut-yrityksia-epatasaisesti-yritystukien-kohdentaminen-hankalaa/>

HE 59/2021. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, saatavien perinnästä annetun lain 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja luottotietolain 24 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. <https://finlex.fi/fi/esitykset/he/2021/20210059.pdf>

HE 164/2020. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2020/20200164.pdf>

Kauppalehti. (2020). Lowell Suomi Oy: Lowell ottaa käyttöön lisäjoustoja koronakriisissä. Haettu 6.4.2022 osoitteesta <https://www.kauppalehti.fi/lehdistotiedotteet/lowell-suomi-oy-lowell-ottaa-kayttoon-lisajoustoja-koronakriisissa/2f38a2d6-e9f0-3397-b573-f463f87d0693>

Kananen, J. (2015). Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kapraali, M. & Päivärinne, J. (2021). Ehdotus saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta: Työryhmän välimietintö. Oikeusministeriö. https://samk.finna.fi/Record/valto.10024_162940

Koulu, R. & Lindfors, H. (2021). Maksukyvyttömyys: Yritys velkojana ja velallisena (2., uudistettu painos.). Kauppakamari. <https://samk.finna.fi/Record/samk.991420606205968>

Konkurssilaki 20.2.2004/120 muutoksineen. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040120#L1>

Laitinen, T. & Laitinen, E. K. (2014). Yrityksen maksukyky: Arviointi ja ennakointi. KHT-Media. <https://samk.finna.fi/Record/samk.991422306605968>

Laki saatavien perinnästä 22.4.1999/513 muutoksineen. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990513>

Laki saatavien perinnästä annetun lain muuttamiseksi 299/2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2022/20220299#Pidm45237816708304>

Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta 22.4.1999/517. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990517>

Laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä 1.6.2018/411. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180411#Pidm45237816108672>

Lindström, J. (2014). Luotonvalvonta ja saatavien perintä (4. uudistettu painos). Talentum. <https://samk.finna.fi/Record/samk.991213906605968>

Luottotietolaki 11.5.2007/527 muutoksineen. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070527>

Niemi, M. (2014). Luotto-oikeus: Luottotyypit, perintäprosessit ja takaisinsaanti. Talentum. <https://samk.finna.fi/Record/samk.991217006605968>

Oikeusministeriö. (2021). Ehdotus saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta: Työryhmän välimietintö. https://samk.finna.fi/Record/valto.10024_162940

OP Media. (2021). Pk-yritysten taloudellinen tilanne odotettua parempi. <https://www.op-media.fi/yritytajyys/suomalaisten-pk-yritysten-taloudellinen-tilanne-odotettua-parempi/>

Statistics How To. (2022). Chi-Square statistic: How to calculate it. <https://www.statisticshowto.com/probability-and-statistics/chi-square/>

Theseus. (n.d.). Opinnäytetyön saavutettavuusohjeet. Haettu 3.5.2022 osoitteesta <https://submissions.theseus.fi/saavutettavuusohjeet.htm#ET>

Tilastokeskus. (2022). Konkurssien määrä lisääntyi vuonna 2021 edellisvuoteen verrattuna 16 prosenttia. https://tilastokeskus.fi/til/konk/2021/12/konk_2021_12_2022-01-17_tie_001_fi.html

Tilastokeskus. (n.d.). Pienet ja keskisuuret yritykset. Haettu 21.3.2022 osoitteesta https://www.stat.fi/meta/kas/pienet_ja_keski.html

Valtioneuvosto. (n. d.). Ravintolarajoitukset koronaepidemian aikana. Haettu 28.3.2022 osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/tietoa-koronaviruksesta/rajoitukset-ja-suositukset/ravintolarajoitukset>

Valtiontalouden tarkastusvirasto. (2021). Koronaepidemian johdosta myönnettyt suorat yritystuet – Tukien kohdentuminen ja hallinnointi epidemian alkuvaiheessa. <https://www.vtv.fi/julkaisut/koronaepidemian-johdosta-myonnettyt-suorat-yritystuet/>

Valtiokonttori. (2022). Yritysten kustannustuki. https://www.valtiokonttori.fi/palvelu/yritysten-kustannustuki/#yleista-tietoa-tuesta_kuinka-paljon-tukea-voi-saada

Vilka, H. (2021). Näin onnistut opinnäytetyössä: Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. PS-kustannus. <https://samk.finna.fi/Record/samk.991418306705968>

Willman, P. (2019). Saatavien perintä. Edita Publishing Oy. <https://samk.finna.fi/Record/samk.991430202805968>

Yle. (2021). Kulttuurialasta tuli korona-ajan hylkiö, eivätkä taiteilijat koettele rajoituksia – asiantuntijan mukaan oikeuksiin kajoaminen on hyväksytty hiljaa. <https://yle.fi/uutiset/3-11755060>

Yrittäjät. (2021). Lausunto. HE 59/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, saatavien perinnästä annetun lain 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja luottotietolain 24 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. <https://www.yrittajat.fi/lausunnot/he-59-2021-vp-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laeiksi-saatavien-perinnasta-annetun-lain-valiaikaisesta-muuttamisesta-saatavien-perinnasta-annetun-lain-7-%C2%A7n-valiaikaisesta-muuttamisesta-ja-luott/>

Kysely yrityksen maksuvaikeuksista koronaviruspandemian aikana

1. Yrityksen

- vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa
- vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa
- vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa, tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa

2. Yritys sijaitsee

- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Pirkanmaa
- Kainuu
- Lappi
- Muu

3. Yrityksen toimiala on

- Ravitsemus- ja majoitustoiminta
- Informaatio ja viestintä
- Tieteellinen ja tekninen
- Rakentaminen
- Kaupan ala
- Taide ja kulttuuri
- Kuljetus ja varastointi
- Rahoitus ja vakuutus
- Sosiaali- ja terveysala
- Muu

4. Viimeisen 6 kuukauden aikana yritys on

- Saanut trattamaksuvaatimuksen
  - Saanut protestointimerkinnän
  - Joutunut oikeudelliseen perintään
  - Joutunut yrityssaneeraus- tai konkurssimenettelyyn
  - Ei mitään yllä mainituista
5. Oletko ollut tietoinen protestointiajan pidennyksestä 10 päivästä 21 päivään ja onko tämä vaikuttanut jollain tavalla laskujenne maksamiseen?
- Olen ollut tietoinen ja on vaikuttanut
  - Olen ollut tietoinen ja ei ole vaikuttanut
  - En ole ollut tietoinen, joten ei ole vaikuttanut
6. Pidempi tratan protestointiaika (21 päivää) on mielestäni
- Vähentänyt maksuvaikeuksia
  - Lisännyt maksuvaikeuksia
  - Helpottanut taloudellisten asioiden järjestelyä
  - Vaikeuttanut taloudellisten asioiden järjestelyä
  - Muu
7. Yrityksen taloudellinen tilanne on viimeisen 6 kuukauden aikana
- Parantunut
  - Heikentynyt
  - Ennallaan
8. Jos taloudellinen tilanne on muuttunut viimeisen 6 kuukauden aikana, koetko että muutos on johtunut
- Liikevaihdon elpymisestä
  - Liikevaihdon hiipumisesta
  - Lisärahoituksesta
  - Lisävelkaantumisesta
  - Säästötoimenpiteistä

- Maksujen paremmasta järjestelystä
- Muu

9. Millaisia keinoja olette käyttäneet maksuvaikeuksien hoitamiseen tai ehkäisyyn koronaviruspandemian aikana?

- Kustannusten karsiminen
- Omaisuuden realisointi
- Maksusopimukset
- Yrityslaina tai luotto
- Yritystuet
- Muu

OPAS TALOUDELLISTEN ASIOIDEN JÄRJESTELYYN PK-YRITYKSILLE

Nenna Nurminen

Sisällysluettelo

Lukijalle	1
Mitä ovat maksuvaikeudet?	2
Maksuvaikeuksien ehkäisy	3
Maksuvaikeuksien hoito	5
Mitä jos yritys ei selviydy maksuvaikeuksista?	7
Apua taloudellisiin vaikeuksiin	8
Lähteet	9

Lukijalle

Kun maksuvaikeudet yllättävät, on joskus hankalaa tietää mitä tilanteessa voi tehdä. Maksuvaikeudet voivat kehittyä salakavalasti, tai yllättävä tilanne voi vaikeuttaa yrityksen taloudellista tilannetta merkittävästi. Internet vaikuttaa olevan täynnä erilaisia keinoja sekä vinkkejä, mutta täsmällistä ja koottua tietoa maksuvaikeuksista ei tunnu löytyvän. Kun yritys kohtaa maksuvaikeuksia, sekin auttaa asiaa, kun joku kertoo tilanteesta: mitä tehdä ja miten tehdä? Tuolloin on suunta mihin lähdetään, sekä tiedetään keinot sinne pääsemiseksi.

Ensimmäinen askel onnistumiseen on maksuvaikeuksien tiedostaminen ja tunnistaminen. Tämän jälkeen yrityksen tulee hoitaa jo syntyneitä maksuvaikeuksia sekä ehkäistä syvempiä maksuvaikeuksia. Mikäli maksuvaikeudet tästä huolimatta syvenevät, sekä taloudellinen tilanne vaikeutuu, tulee yrityksen tietää tuolloinkin mitä tehdä, ja keneen voi ottaa yhteyttä avun saamiseksi?

Tämän oppaan avulla pk-yritykset, eli pienet ja keskisuuret yritykset voivat tunnistaa, ehkäistä ja hoitaa maksuvaikeuksia. Opas on selkeä tiivis opas yritysten maksuvaikeuksista, sekä niihin liittyvistä toimintatavoista ja apukeinoista. Opas toimii myös siinä tilanteessa, jos maksuvaikeudet eivät ratkea ja taloudellinen tilanne hankaloituu entisestään. Toivon, että tämän oppaan luettuasi tiedät, miten voit lähteä ratkaisemaan yrityksen maksuvaikeuksia ja opas auttaisi mahdollisimman montaa yritystä selättämään maksuvaikeuksiin.

Mitä ovat maksuvaikeudet?

Yritys voi ajautua tilanteeseen, jolloin varaa laskujen maksamiseen ei enää ole ja yritys ajautuu ”kassakriisiin”, eli rahaa kuluu enemmän kuin sitä yrityksen kassaan tulee. Tilanne voi kehittyä hiljalleen, tai maksuvaikeudet voivat tulla hyvin yllättäen erilaisten olosuhteiden vuoksi. Yrityksen maksukyky voi horjua hyvin pienistäkin asioista, kuten pk-yrityksillä jopa yksi oman asiakkaan maksamaton lasku saattaa vaikuttaa ratkaisevasti yrityksen maksukykyyn. Tilapäiset maksuvaikeudet ovat suhteellisen helposti selätettävissä, mikäli tilanne ei pitkity. Maksuvaikeuksien pitkittyessä yritys ei lopulta selviä omista kiinteistä kuluistaan, ostovelat erääntyvät ja perinnästä aiheutuvat kulut rasittavat yrityksen maksukykyä lisää, joten maksuvaikeuksien ilmaantuessa näihin tulee reagoida välittömästi välttääkseen tilanteen eskaloitumisen. (Kontio Perintä, n.d.; Visma Blog, 2017.)

Maksuvaikeuksien syntyyn on lukemattomia erilaisia syitä, mutta tyypillisimpiä syitä yrityksen maksuvaikeuksiin ovat;

1. Omat asiakkaat pitkittävät laskujen maksua tai jättävät kokonaan maksamatta
2. Yrittäjän sairastuminen pienessä yrityksessä
3. Kausiluonteinen toiminta ja tilausten väheneminen
4. Liiketoiminnan hallitsematon laajennus (Kontio Perintä, n.d.).

Kuva: Euro & Talous, 2020

Maksuvaikeuksiin voi ajautua myös kannattava yritys, mutta tilanteen korjaaminen on mahdollista, vaikka maksuvaikeudet olisivat jo ilmenneet. Mikäli yritys kohtaa maksuvaikeuksia, ei tilanteessa kannata hätäntyä, sillä yllättävän moni maksukykyinenkin yritys kohtaa jonkinlaisia maksuvaikeuksia yritystoiminnassaan ja maksuvaikeuksista useimmiten selvittää ongelmitta. Muutaman viime vuoden aikana koronaviruspandemia on syössyt monia kannattavia yrityksiä kassakriisiin ja koronapandemian vaikutukset yrityksen liiketoimintaan ja maksukykyyn saattaa olla kauaskantoiset. Moni yritys on joutunut, ja joutuu edelleen ehkäisemään sekä hoitamaan pandemiasta johtuneita maksuvaikeuksia ja haasteiden selvittäminen voi tuntua joskus ylivoimaiselta. Kaikille maksuvaikeuksista kärsiville yrityksille totean – te ette ole tilanteessa yksin ja asioilla on tapana järjestyä.

Maksuvaikeuksien ehkäisy

Maksuvaikeuksien ehkäisy on tärkeä osa yrityksen maksukyvyyn säilyttämistä. Maksuvaikeuksien ennustaminen on muuttuvista tilanteista ja olosuhteista johtuen hyvin vaikeaa, mutta maksuvaikeuksia on helppo ehkäistä. Maksuvaikeuksien ehkäisyyn on monia erilaisia tapoja ja tärkeimmät tavat siihen esittelen alla. (Kontio Perintä, n.d.)

Kuva: CrediNord, 2020

Kuva: Owi, n.d.

1. Yrityksen kirjanpito ja talouden tunnusluvut

Kirjanpitoa ja talouden tunnuslukuja seuraamalla yritys pääsee maksukyvyyn ylläpitämisessä hyvin pitkälle, sillä kirjanpitoon tutustumalla saa hyvän yleiskuvan yrityksen taloudesta ja muutoksiin on helpompi varautua. Tärkeimpiä talouden tunnuslukuja yrityksen kirjanpidossa ovat liikevaihto ja -voitto, tilikauden tulos, omavaraisuusaste (joka kertoo yrityksen vakavaraisuudesta) ja current ratio (yrityksen kyky suoriutua lyhytaikaisista veloistaan). (Talousverkko, 2017.)

2. Kassapuskuri, kassan ennustaminen ja kassan stressitesti

Yrityksen kannattaa varautua etukäteen haastaviin aikoihin kassapuskurilla, joka varmistaa, että yrityksellä on varaa maksaa kiinteät kulunsa, vaikka tulot olisivatkin vähissä. Kassapuskurissa tulisi olla varoja kattamaan noin kolmen kuukauden välttämättömät kulut. Yrityksen ei tule tukeutua ajatukseen, että varat riittävät ilman pusku-riakin, kun ovat tähänkin asti riittäneet. Jo pienet muutokset yrityksen toiminnassa saattavat aiheuttaa kasvavia menoja tai pieneneviä tuloja. (Kontio Perintä, n.d.)

Kassavirran ennustaminen kannattaa aina, sillä yritys on tuolloin tietoinen, millä volyymilla tarvitsee myydä, jotta yritys pystyy kattamaan kulunsa ja tuottamaan voittoa. Kassavirran ennustamisessa yrityksen tulee suhteuttaa tuotteen myyntimäärät, myyntikate ja yrityksen kulurakenne toisiinsa, jotta yritystoiminta on mahdollisimman kannattavaa. Kassavirran ennusteen avulla yritys voi suorittaa myös kassan stressitestin, jossa yritys laskee vaihtoehdoisen tilanteen, jossa myynnin määrä jostain syystä putoaisi esimerkiksi 30 %. Kestääkö yrityksen kulurakenne myynnin putoamisen, vai ei? (Perintä247, 2017.)

3. Toimialan ja markkinoiden tilanne

Oman yrityksensä talouden ja toiminnan lisäksi tulee olla tietoinen omaan toimialaan liittyvistä muutoksista ja toimialan yleisestä tilanteesta. Yleinen kysyntä ja kilpailun määrä voi vaikuttaa asiakkaiden ja myynnin määrään, joka tietenkin vaikuttaa oman yrityksen kassavirtaan. Toimialan ja markkinoiden seuraamisella mahdollisiin muutoksiin voidaan reagoida jo ennen, kuin yleinen markkinatilanne vaikuttaa yrityksen kassaan. (Kontio Perintä, n.d.)

4. Budjetointi

Niin yrityksillä kuin kuluttajillakin yksi tärkeimmistä keinoista ehkäistä maksuvaikeuksia on budjetointi. Budjetti tehdään tietylle aikavälille (yleensä kirjanpidon tilikaudelle) ja siihen arvioidaan yrityksen menot sekä tulot mahdollisimman realistisesti. Budjettia ei kannata tehdä liian yksityiskohtaisesti, vaan siinä tulee keskittyä sellaisiin menoihin ja tuloihin, joilla on kokonaisuuden kannalta suurin merkitys. Laaditun budjetin toteutumista tulee seurata, sekä tarpeen tullen muuttaa, jotta budjetin tekemisellä on vaikutusta yrityksen taloudenseurantaan. (OP, n.d.)

5. Oma maksuseuranta

Yrityksen oman maksuseurannan prosessit kannattaa olla kunnossa, eli miten esimerkiksi mahdolliset maksu-
muistutukset tai perintäprosessi hoidetaan. Etenkin pienillä yrityksillä, joiden omaan maksukykyyn saattaa vaikuttaa jo yksikin myöhästynyt asiakkaan maksu, on erittäin tärkeää suunnitella, miten omat saatavansa saisi mahdollisimman tehokkaasti suoritetuksi. Omaan maksuseurantaan kuuluu myös maksuehtojen päivitys ja luottotietojen tarkistus, jotta voi välttää mahdollisimman tehokkaasti luottotappiot ja omat maksuvaikutensa maksujen myöhästyessä. Omien asiakkaidensa suhteen ei tule olla liian sinisilmäinen, vaikka samojen asiakkaiden kanssa olisi tehty yhteistyötä jo vuosikausia. Myös asiakkaiden muuttuvat taloudelliset tilanteet vaikuttavat yrityksen kassavirtaan ja tätä kautta maksukykyyn. (Perintä247, 2017.)

Kuva: Länsiväylä, 2019

Kuva: Helsingin Sanomat, 2012

Maksuvaikeuksien hoito

Mikäli maksuvaikeuksia on ehtinyt jo kehittyä niiden ehkäisystä huolimatta tai ehkäisevien toimenpiteiden puutteen vuoksi, ei tilanne ole vielä menetetty, sillä oikeanlaisilla ripeillä toimenpiteillä voidaan maksuvaikeuksista selvittää ilman vakavampia ongelmia. Maksuvaikeuksien ilmettyä on tärkeää ryhtyä heti toimenpiteisiin, jotta tilanne ei kehity vaikeammaksi. Maksuvaikeuksien hoidossa on tärkeää selvittää ensimmäiseksi yrityksen todellinen taloudellinen tilanne ja maksuvaikeuksien syy. Tämän jälkeen yrityksellä on monia erilaisia keinoja selättää maksuvaikeuksia, mutta niiden kaikkien tarkoitus on sama: kustannusten vähennys ja tulojen lisäys. (Kontio Perintä, n.d.)

1. Omat saatavat ajan tasalle

Tarkista oman yrityksen saatavat – onko jotain jo erääntynyt mutta edelleen maksamatta? Mikäli erääntyneitä maksamattomia saatavia löytyy, aloita näiden kohdalla perintätoimet, mikäli niitä ei ole jo aloitettu. Jos asiakkaanasi on vakavaraisia yrityksiä, joilla on avoimia saatavia, voit olla myös suoraan yhteydessä näihin asiakkaisiin ja pyytää saatavan suorittamista jo ennen eräpäivää, jotta saat kassaan mahdollisimman ripeästi varoja omien menojen suorittamiseen. (Kontio Perintä, n.d.)

2. Omaisuuden realisointi

Mikäli yrityksellä on omaisuutta, esimerkiksi laitteita, koneita, ajoneuvoja tai muuta vastaavaa arvokkaampaa irtaimistoa, myy nämä pikimmiten pois, mikäli kyseisen omaisuuden myyminen ei estä liiketoiminnan pyörimistä. Omaisuuden realisointi on nopea ja helppo tapa saada yrityksen kassaan varoja omien kulujen suorittamiseksi. Mikäli yritys omistaa itse toimitilansa, voidaan harkita myös toimitilan myymistä ja muuttoa, tai vuokrasopimuksen tekemistä myytyyn toimitilaan. (Kontio Perintä, n.d.)

3. Kiinteiden kulujen kilpailutus

Vaikka yrityksellä ei olisi maksuvaikeuksia, sopimusten kilpailutus kannattaa aina. Näihin lukeutuu esimerkiksi vakuutukset, sähkö ja vuokra. Maksuvaikeuksien yllätettyä kannattaa ensimmäiseksi miettiä – millä kustannuksella on suurin ja välitön vaikutus yrityksen kassaan? Useimmiten toimitilojen vuokrat ovat suuri kuluerä kuukausittain ja maksuvaikeuksien yllättäessä kannattaa ensimmäisenä tarkistaa, jos jostain saisi toimitilan huomattavasti halvemmalla.

4. Tarkista hinnoittelu

Tulojen lisäämiseksi yrityksen kannattaa parantaa kannattavuuttaan tarkistamalla tuotteiden hinnoittelu ja hankintahinnat. Mikäli jonkin tuotteen hankintahintaa pystyy jollain tavalla pienentämään esimerkiksi materiaaleja tai toimittajaa vaihtamalla, tee tarvittavat toimenpiteet sen tekemiseksi. Myös olemassa olevien tuotteiden katteet kannattaa tarkistaa, jos tuotteiden katetta voisi nostaa hieman tulojen lisäämiseksi. (Kontio Perintä, n.d.)

5. Pidä varasto mahdollisimman pienenä

Useimmiten yritykset pyrkivät pitämään varastossa jonkin verran omaisuutta "pahan päivän varalle". Kuitenkin arvokas varasto syö yrityksen kassavaroja, mikäli tuotteet eivät menekään kaupaksi odotettuun tahtiin. Pidä siis yrityksen varasto mahdollisimman pienenä – osta tuotteita vain tarpeeseen ja pyri myymään varaston tuotteet mahdollisimman ripeästi. (Kontio Perintä, n.d.)

6. Maksusopimukset

Maksusopimukset ovat yleisesti käytetyin keino selvittää maksuvaikeuksista. Maksusopimukset antavat kaivattua joustoa, mutta sellaisenaan ne eivät kelpaa maksuvaikeuksien hoitoon, sillä maksujen lykkääminen ei auta, mikäli kassaan ei saada lisää varoja. Yritys voi kuitenkin neuvotella lisää maksuaikaa veloille, veroille sekä lakisääteisille eläkemaksuille. Mikäli yrityksellä on lainoja, luottotilejä tai luottokortteja, voi näille koittaa neuvotella maksuvapaata tai luottorajan korotusta. Myös lainojen uudelleenjärjestely voi auttaa, mikäli pieniä luottoja ja lainoja on ehtinyt kertymään paljon. Näiden yhdistäminen auttaa pienentämään korkoja, kuluja sekä useimmiten kuukausierää. (Kontio Perintä, n.d.)

7. Työntekijöille mahdollisuus vaihtaa lomarahoja vapaapäiviksi

Mikäli työntekijöiden lomien tiedossa, kannattaa tarjota työntekijöille mahdollisuutta vaihtaa lomarahansa vapaapäiviksi. Varsinkin pienille yrityksille työntekijöiden lomarahat saattavat olla iso kuluerä. Työntekijät voivat vaihtaa halutessaan myös tulospalkkioita ja ylityökorvauksia vapaapäiviksi. Kaikkia näitä vaihtoehtoja kannattaa rohkeasti tarjota työntekijöille. (Kontio Perintä, n.d.)

8. Lomautukset tai irtisanomiset

Lomautukset ja irtisanomiset ovat kieltämättä todella tehokas keino vähentää yrityksen kustannuksia. Nämä eivät kuitenkaan ole se mielekkäin vaihtoehto, johon ensimmäisenä välttämättä halutaan ryhtyä. Ennen lomautuksia tai irtisanomisia kannattaa tehdä laskelmia – vaikuttaako jompikumpi näistä yrityksen kulurakenteeseen ratkaisevasti, jotta maksuvaikeuksista voidaan selvitä. Työntekijöiden vähentäminen voi pienentää radikaalisti myös tuloja, koska työntekijöiden määrä vähentää tehokkuutta ja resursseja. Tuolloin yrityksen tulee punnita mahdollisia vaihtoehtoja tilanteen ratkaisemiseksi – kestääkö yrityksen toiminta resurssien vähentämisen? Mikäli lomautuksiin ryhdyttäisiin, voi nämä toteuttaa myös osa-aikaisena työtunteja vähentämällä. (Kontio Perintä, n.d.)

Mitä jos yritys ei selviydy maksuvaikeuksistaan?

Joskus maksuvaikeudet ovat niin vaikeita ja tilanne pitkittyy siten, että maksuvaikeuksista ei enää selviä tavanomaisin keinoin. Niin kuin kuluttajillekin, myös yrityksille on kehitetty maksukyvyttömyysmenettelyjä. Yrityksen maksukyvyttömyysmenettelyt ovat nimeltään yrityssaneeraus ja konkurssi. Näiden kahden välillä on eroja, ja niiden välillä ratkaisee yrityksen edellytykset jatkaa liiketoimintaa ja maksuvaikeuksien laajuus.

Yrityssaneeraus

Jos yrityksellä on edellytykset jatkaa liiketoimintaa ja talouden elvytyksellä voidaan tarjota yritykselle mahdollisuus jatkaa liiketoimintaa, voidaan yritykselle aloittaa yrityssaneeraus. Yrityssaneerausta kutsutaan yritysten velkajärjestelyksi, mutta yrityssaneeraus vaatii muutoksia velkojen järjestelyyn lisäksi myös yrityksen muuhun toimintaan, jotta liiketoiminta voidaan palauttaa kannattavaksi. Yrityssaneerauksessa yritykselle laaditaan saneerausohjelma, joka sisältää kaikki yritys-saneerauksen aikana suoritettavat toimenpiteet muun muassa yritystoiminnan jatkamisesta, muuttamisesta

ja velkojen uudelleenjärjestelystä. Yrityssaneerausohjelma vahvistetaan tuomioistuimessa ja sille määrätään valvoja, joka valvoo saneerausohjelman toteutumista. Velkojen järjestelyyn lisäksi yrityssaneeraukseen useimmiten kuuluu kannattamattomien ja kalliiden toimintojen alasajo, joihin voi sisältyä työntekijöiden lomautuksia, osa-aikaistamisia ja irtisanomisia. Yrityssaneeraus kestää useimmiten 5-10 vuotta ja tämän jälkeen yritys vapautuu leikatuista saneerausve-loista. Tämän jälkeen yritys jatkaa liiketoimintaansa normaalisti. Yrityssaneeraus voi päättyä myös konkurssiin, mikäli yritys ei saneerauksesta huolimatta selviydy menoistaan. (Kontio Perintä, n.d; Yrityssaneerauslaki 47/1993 1 luku 1 §.)

Konkurssi

Mikäli yritys on pysyvästi maksukyvytön ja edellytykset jatkaa liiketoimintaa ovat hyvin heikot tai olemattomat, yritys voidaan hakea konkurssiin yrityksen tai velkojan toimesta. Konkurssi vahvistetaan tuomioistuimessa ja konkurssipesälle määrätään pesänhoitaja. Konkursissa liiketoiminta ajetaan kokonaan alas sekä yrityksen toiminta lakkauteaan. Yrityksen koko omaisuus muutetaan rahaksi ja kaikki varat käytetään velkojen maksamiseen. Ensisijaisesti varat käytetään etuoikeutetuille veloille, kuten pantti-, vakuus- ja kiinnitysveloille. Muille veloille lasketaan prosentuaalinen osuus varoista ja loput saatavista kuitataan velkojille luottotappioksi. Konkurssi on viimeinen vaihtoehto maksukyvyttömälle yritykselle, joten siihen ei tule lähteä heppoisin perustein. Konkursillaissa on myös kielletty konkurssin hakeminen vähäiseksi katsotun saatavan perusteella. (Kontio Perintä, n.d.; Konkursilaki 120/2004 2 luku 2 § 5 mom.)

Apua taloudellisiin vaikeuksiin

Niin yrityksille, kuin kuluttajillekin on tarjolla apua ja neuvontaa taloudellisiin vaikeuksiin. Mikäli koet olosi epävarmaksi ja tarvitset ammatillaisen neuvontaa tilanteeseesi, olethan yhteydessä auttaviin tahoihin pikimmiten maksuvaikeuksien ilmettyä. Apua ja tukea on saatavilla, älä jää taloushuolien kanssa yksin.

Yrittäjän talousapu

Suomeksi ma-pe klo 9–16.15 numerossa 0295 024 880 (pvm/mpm)

På svenska to kl 9–16.15 0295 024 881 (pvm/mpm)

Yrittäjän talousapu on valtakunnallinen palvelukokonaisuus, joka tarjoaa apua ja neuvontaa taloudellisissa vaikeuksissa oleville yrityksille. Palvelun toteuttamiseen osallistuu monia eri toimijoita, kuten ELY-keskus, työ- ja elinkeinoministeriö, Suomen Yrittäjät, oikeusministeriö ja Finnvera. Heidän tavoitteenaan on auttaa yrityksiä tunnistamaan maksuvaikeudet ajoissa ja ohjata oikeanlaisen avun piiriin. Ensimmäisen yhteydenoton aikana yrittäjä käy tilanteensa läpi asiantuntijan kanssa, joka antaa ohjeistuksen toimenpiteisiin,

sekä tarvittaessa yhteystiedot oman alueen asiantuntijalle jatkotoimenpiteitä varten. Yrittäjän talousapu kuuluu EU:n Early Warning -toimintamalliin, joka rohkaisee yrittäjiä hakemaan apua maksuvaikeuksiin ajoissa. Asiakaspalvelua hallinnoi Työ- ja elinkeinohallinto. (ELY-keskus, n.d.)

Suomen Yrittäjien neuvontapalvelu ma-pe klo 8-18 numerossa 09 229 222

Mikäli olet Suomen Yrittäjien jäsen, voit saada maksutonta lakineuvontaa perintään ja maksuvaikeuksiin liittyvissä asioissa. (Yrittäjät, n.d.)

Lähteet

Euro & Talous. (2020). Yritysten maksuvaikeudet koronapandemiassa. <https://www.eurojatalous.fi/fi/2020/1/yritysten-maksuvaikeudet-koronapandemiassa-laskelmia-yrityssaineistolla/>

Elinkeino, liikenne- ja ympäristökeskus. (n.d.). Yrittäjän talousapu. Haettu 17.4.2022 osoitteesta <https://www.ely-keskus.fi/web/yrittajan-talousapu/etusivu>

Kontio Perintä. (n.d.). Yrityksen maksuvaikeudet. Haettu 7.4.2022 osoitteesta <https://www.kontioperinta.fi/blog/yrityksen-maksuvaikeudet>

Kontio Perintä. (n.d.). Yrityssaneeraus. Haettu 13.4.2022 osoitteesta <https://www.kontioperinta.fi/yrityssaneeraus>

Kontio Perintä. (n.d.). Konkurssi. Haettu 13.4.2022 osoitteesta <https://www.kontioperinta.fi/konkurssi>

Konkurssilaki 20.2.2004/120. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040120>

Laki yrityksen saneerauksesta 25.1.1993/47. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930047>

OP. (n.d.). Yrityksen budjetti. Haettu 9.4.2022 osoitteesta <https://www.op.fi/yritykset/asiakkuus/yrittajan-talousvalmennus/budjetointi>

Perintä247. (2021). Vältä protestilista ja tratta – kuinka huolehtia yrityksen maksukyvyystä? <https://perinta247.fi/protestilista/>

Talousverkko. (2017). 6 tärkeää talouden tunnuslukua. <https://www.talousverkko.fi/post/6-tarkeaa-talouden-tunnusluku>

Uusi Suomi. (2020). Näin voit helposti säästää rahaa. <https://puheenvuoro.uusisuomi.fi/markkinakettu/nain-voit-helposti-saastaa-rahaa-4-kaytannollista-vinkkia/>

Visma Blog. (2017). Yrityksen maksuvaikeudet – mitä yrittäjän kannattaa ja mitä ei kannata tehdä? <https://www.visma.fi/blog/yrityksen-maksuvaikeudet-mita-yrittajan-kannattaa-ja-mita-ei-kannata-tehda/>

Yrittäjät. (n.d.). Yrityksen talousvaikeudet. Haettu 17.4.2022 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/verot-ja-talous/yrityksen-talousvaikeudet/>